

ÜSAVAT

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 9 iyun 2017-ci il Cümə № 123 (6737) Qiyməti 60 qəpik

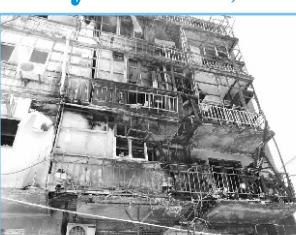
Xəbər

Bakıda
mühafizəçilərlə
mağaza
işçiləri
arasında
dava -
13 nəfər
həbs edildi

yazısı sah.14-də

Gündəm

Evi yanmış köckünlər kömək istəyir

Mənzilləri kül olan vətəndaşlar gecəni yataqxananın koridorlarında keçiriblər

yazısı sah.3-də

Turagentlərə ciddi zərbə - nağd pul qadağası

yazısı sah.3-də

Parlementin terror təşkilatlarını tanımasına zərurət yoxdur, çünki...

yazısı sah.6-da

Ali məktəblərə imtahansız qəbul imkanı, yoxsa pul tələsi?

yazısı sah.13-də

Bölgəni silkələyəcək düyməyə basıldı-Kürdüstan dövləti üçün referendum

yazısı sah.7-də

Rüstəm İbrahimbəyov:
"Azərbaycan vətəndaşlarına Rusiya pasportları verilməsi təhlükəli məsələdir"

yazısı sah.7-də

17 min abituriyentin 100 baldan aşağı yiğmasının səbəbi

yazısı sah.13-də

Elçin Əmiraslanov 9 gündür açlıq edir

yazısı sah.4-də

Sülhə yox, savaşa aparan Qarabağ danışçıları

yazısı sah.11-də

Ramazan ayının 14-cü günü

Iftar 20.26. İmsak 03.09-dək (QMİ)

14-cü günün duası: "İlahi, bu gün məni düzgün əməllərdə çəşib səhif etdiyim işlərə görə məzəmmət etmə! Belə bir gündə Səndən üzr diləyirəm, etdiyim xəta və günahlara görə məni bağışla! Öz qürdətinle məni bəhalara hədəf qərar verme! Ey müsəlmanların Əzəmet və İzzəti!"

Iftar duası: "Allahım, Sənin rızan üçün oruc tutdum, Sənə inandım, Sənə güvəndim. Sənin ruzinlə iftar açır və Sənə təvəkkül edirəm. Ey bağışlayan Allah, günahlarımı bağışla".

ALLAH ORUCUNUZU QƏBUL ELƏSİN!

Dövlətdə daha bir kadr islahatı gözlənilir

ÖLKƏNİN YENİ BAŞ NAZİRİ - İDDİALAR VƏ SENSAŞİON ADLAR

Prezident seçkilərinədək dövlət başçısı İlham Əliyev hakim komandada ciddi dəyişikliklər edəcək; Prezident Administrasiyasında başlamış kadr dəyişikliyi bunun, sadəcə, anonsudur...

musavat.com
Təogrul İsmayılov

yazısı sah.6-da

İran qaynayır, Azərbaycan ne ectsint?

Ekspertlər "Azərbaycan İran ətrafında və daxilində baş verənlərə necə reaksiya verməli, təhlükəsizliyi üçün hansı tədbirləri görməlidir" sualına cavab verir

yazısı sah.8-də

Elçi Həsənov:
"Bu gün demokratiya barədə bar-bar bağırınlardır..."

yazısı sah.6-da

Bjezinskidən ölümqabağı Azərbaycanla bağlı ilginc proqnoz və xəbərdarlıqlar

yazısı sah.4-də

Professor İlham Rahimov:
"Ölüm cəzasının faydalı və ya faydasız olduğunu ölçmək çatındır"

yazısı sah.5-də

"Prosinecki gedir, ya qalır" müəmması

"Bursaspor"un prezidenti Ali Ayla üz-üzə görüşmədi, lakin telefonla danışdıq. Ciddiyə alınacaq bir məsələ deyil. O, Prosineckimin hazırlı durumu ilə maraqlandı. Dədim ki, xorvatiyalı mütəxəssis yalnız Şimali İrlandiya ilə oyunu düşünür".

Bunu "Report"a açıqlamasında futbol üzre Azərbaycan milli komandasının baş məşqçisi Robert Prosineckinin meñeceri Yaşar Çalışır söyləyib. Türkiyeli agent bildirib ki, öz ölkəsinin mətbuatında xorvatiyalı mütəxəssisin "Bursaspor"la anlaşıguna dair yer alan xəbərlər həqiqəti eks etdirmir. O, müştərisinin müqaviləsinə hörmətə yanaşdığını deyib: "Bəli, bu klub Prosinecki ilə maraqlanır. Lakin onun Azərbaycan milli komandası ilə müqaviləsi var və buna hörmətə yanaşır. Həmçinin bildiyim qədərlə "Bursaspor" baş məşqçi məsələsinə dair başqa variantları gözən keçirir".

Y.Çalışır "Robert Prosinecki "Bursaspor'a gedə bilər-mi" sualına bu cür cavab verib: "Şimali İrlandiya ilə oyunun nəticəsindən çox şey asılıdır. Azərbaycanın dünya çempionatına vəsiqə şansını itirməsi də mümkündür. Belə olun halda AFFA Prosinecki ilə eməkdaşlığı davam etdirmək istəməsə, "Bursaspor"la danışıqlar apara bilərəm. Danışıqlar yalnız belə bir sərtlə mümkündür. Yəni bu məsələdə hər şey AFFA-dan asılıdır. Prosinecki müqaviləsinə sadıqdır".

ABŞ-da postsovət ölkələrindən olan kriminal avtoritetlər saxlanıldı

ABŞ-da Gürcüstan əsilli 15 kriminal avtoritet saxlanıldı. APA-nın verdiyi məlumatə görə, Nyu-York ştatı prokurorluğun saxlanılan şəxsləri müsəkkil cinayətkarlılıqda ittihad edir.

Polis Rusiya cinayətkar sindikatında adları hallanan keçmiş SSRİ-dən olan 33 nəfəri saxlayıb. Əməliyyatda Nyu-York ştatı polisi, Federal Tehlükəsizlik Bürosu, ABŞ imigrasiya və gömrük nəzəratı xidməti iştirak edib.

Saxlanılanlar soyğunçuluq, dələduzluq, narkotik və odlu silahla bağlı cinayətlərdə, o cümlədən sıfarişli qətlər törətmədə ittihad olunur. Sindikat üzvləri Nyu-York, Nyu-Cersi, Pensilvaniya, Florida və Nevada ştatları daxil olmaqla, müxtəlif şatlarda fealiyyət göstəriblər. Saxlanılanların hansi ölkənin vətəndaşı olduğu açıqlanmışdır.

27 nəfərin Rajden Şulaya və Zurab Canavilinin başçılıq etdiyi qruplaşma ilə bağlı olduğu deyilir. 18 nəfər artıq məhkəmə qarşısına çıxb. Digərlərin məhkəməsi isə yaxın günlərdə keçiriləcək.

"Qaya Mətbuat Yayımları" MMC!

- İstənilən qəzet və jurnallar həm də sərfəli qiymətə:

- Öğər siz qəzet və jurnalların rahatlılıq evinizə və ya ofisinizə çatdırılmasını;

- Mətbati alındıqdan sonra abunə haqqını ödəmek və bu ödənişin formasını sərbəst seçmək hüququndan istifadə etmək;

- Tirajınızda lazım gəldikdən dəyişikliklər etmək;

On başlıca ayda 26 dəfə nəşr olunan

"Yeni Müsavat" - 0.60 AZN

və bundan əlavə 2500 adda yerli

və xarici nəşrler.

- Abunə yazılmaq üçün uzağa getmək lazımdır.

Telefonla zəng etməyiniz kifayətdir:

Bakı şəh. 564-63-45; 598-35-22

- Respublikamın digər böyük şəhərlərinə də abunə qəbul olunur.

Hansi partiyalar iftar süfrəsi açacaq?

Hazırda müqəddəs Ramazan ayı yaşayırıq. Oruc tutmaq hər bir müsəlmanın əməl etməli olduğu beş vacib şərtden biri sayılır. Ramazan ayının əsas xüsusiyyətlərindən biri də oruc tutanlar üçün iftar süfrəlerinin açılmasıdır. Adətən müsəlman ölkələrində, o cümlədən qardaş Türkiyədə dövlət qurumları, partiyalar və digər teşkilatlar tərəfindən kütüvli iftar məclisləri təşkil edilir. Məclislərdə rəsmilər də yaxından iştirak edir, səde vətəndaşlarla birgə iftar açırlar. Ölkəmizdə də hər il müxtəlif partiyalar iftar məclisləri təşkil edir. Bəs bu il hansı partiyalar iftar süfrəsi açacaq?

Mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat" bir sıra partiyalar arasında sorğu keçirib.

Ümid Partiyası İcra Aparatının rəhbəri Taleh Əliyev qeyd edib ki, partyanın bu haqda qərarı tezliklə açıqlanacaq: "Bilirsiniz ki, belə bir ənənə Ümid Partiyasında olub. Belə ki, əvvəlki illərdə Ramazan bayramı münasibətli partiyamızda bayram süfrəsi təşkil olunub. Bu il belə bir tədbirin olub-olmaması haqda idindiən nəsə demək çox tezdir. Bayram ərəfəsində bu məsələ yəqin ki, bir daha dəyərləndiriləcək. Partyanın qərarı haqda da o zaman ictima-iyyətə məlumat veriləcək".

AG Partiyasının sədri Tural Abbaslı isə bildirib ki, partyanın iftar süfrəsi açılması ilə bağlı planı var:

"Əvvəla, fürsətdən istifadə edərək bütün mömin və inançlı həmvətənlərimizi mü-

qəddəs Ramazan ayı münasibətli təbrik edirəm. Uca Alahdən hamimizin bütün ibadətlərinin, oruc və dualarının qəbulunu dileyirəm. Bizim AĞ Partiya olaraq Ramazan ayında iftar süfrəsi açmaq planımız var. Ancaq bu məsələlər siyasi partiyalar üçün o qədər də asan deyil. Çünkü iftar təşkil edən müxalifləyümüzü partiya olduğunu bilən kimki məkan sahibləri ehtiyatları və müxtəlif bəhanələrlə imtina edir. Həle Ramazan ayının ortasındayiq, ümud edirəm ki, uyğun məkan tapa biləcəyik. Ancaq bundan əlavə olaraq dostlarımız mütamadi kiçik iftar süfrələri təşkil edirlər və hamımız bu iftarlarda iştirak etməyə çalışırıq. Unudulmamış ki, iftar süfrələri həm də həməryilik, bütövlik, birləşik üçün lazım olan tədbirlərdir. Qismət olsa AĞ Partiya adından da təşkil edəcəyik, inşallah".

□ Xəlida GƏRAY

NATO Azərbaycan sülhməramlılarının peşəkarlığını yüksək qiymətləndirib

Əfghanistan İslam Respublikasında NATO-nun həyata keçirdiyi "Qətiyyətli Dəstək" missiyası çərçivəsində Hemid Kərzi adına Kabul Beynəlxalq Hava Limanının (HİKA) təhlükəsizliyini təmin edən Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin horbi qulluqçularının nümunəvi xidməti və peşəkarlığı yüksək qiymətləndirilib.

Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən APA-ya verilən məlumatə görə, xidməti vəzifələrini yerinə yetirərkən fərqliənən Azərbaycan sülhməramlıları barədə HİKA Qarnizonu komandanı, briqada generalı Murat Selçuk Çol tərəfindən Azərbaycanın müdafiə naziri, general-polkovnik Zakir Həsənova minnətdələrlik məktubu ünvanlaşdırıb. Məktubda Azərbaycan sülhməramlılarının nümayiş etdirildiyi nümunəvi xidmətin seviyyəsindən böyük məmənunluq ifadə olunub: "Si-ze Hemid Kərzi adına Beynəlxalq Hava Limanının horbi hissəsində xidmət edən 52 ölkənin 5.000 nəfərədək hərbi qulluqçu və məlki işçi adından təşəkkürümüz bildirirəm. Sayıq və intizamlı olmaqla yanaşı, göstərdikləri səyər nəticəsində Azərbaycan hərbçiləri təhlükəsizliyin təmin olunmasına, eleca də qüvvələrin mühafizəsi qrupunun müvəffəqiyyət qazanmasına böyük töhfə verib. Azərbaycan sülhməramlıları sahib olduqları güclü dəyərlər və böyük məsuliyyət hissi ilə Türkiye və digər beynəlxalq nümayəndələrlə dostluq münasibətləri qurublar. Azərbaycan bölgüsünün bütün şəxsi heyəti ölkəsinin yüksək seviyyədə nümunəvi şəkildə təmsil etməklə qazandıqları nailiyyətləri daha da öne çıxarmağı bacarıb".

Hilal Məmmədov yenə saxlanıldı

"Tolişə sado" qəzetinin baş redaktoru Hilal Məmmədov saxlanılıb.

Onun qardaşı Səbahaddin Məmmədov "Turan"a bildirib ki, saat 11:30-a yaxın sahə polis mükəkkili Hilalın yanına gələrək məhkum olunmuşlarla profilaktik səhbət məqsədilə onun ofisinə getmesini xahiş edib.

Sonradan Hilal evə telefon edərək "Gənclik" metro stansiyası yaxılığında idarəye aparıldığını bildirib. Mənbəyə görə, DİN Baş Mütəşəkkil Cinayətkarlıq Qarşı Mübarizə İdarəsi həmin ərazidə yerləşir.

Eyni zamanda məlum olub ki, Masallı Rayonu Talyış Mədəniyyət Mərkəzinin fəali Fərid Abbasov Baş Prokurorluğun Ağır Cinayətlər üzrə İstintaq İdarəsinə çağırılıb. Bu barədə "Turan" "Tolişə sado" qəzetinin baş redaktoru, Talyış Mədəniyyət Mərkəzinin rəhbəri Rafiq Cəlilov bildirib.

O günən edib ki, F. Abbasovu bu ilin qışında Ermenistana qəcmış Şəhərin Mirzəliyevin işi üzrə şahid ifadəsi vermək üçün aparıblar. R. Cəlilov deyib ki, mayın 26-da onun özünü də serhəddə saxlayıblar və prokurorluğa apararaq bu iş üzrə şahid kimi dindiriblər.

O, hüquq-mühafizə organlarının məcburi tədbirlərindən təccübəldiyini bildirib. "Bizi çağrıra bilərlər və biz də gedib ifadə vererdik", - R. Cəlilov vurğulayıb.

Nobel mükafatlı türk Bakıya gələcək

İyunun 14-də UNEC-də (Azərbaycan Dövlət İqtisadiyyat Universiteti) beynəlxalq elmi-praktik konfrans keçiriləcək.

Təhsil Nazirliyinin dəstəyi, UNEC, Clarivate Analytics (Thomson Reuters), Beynəlxalq Elmi və Texniki Informasiya Mərkəzinin təşkilatlığı ilə keçirilecək beynəlxalq elmi-praktik konfrans "Universitetlərdə elmi fealiyyətin müasir idarəetmə modeli" mövzusuna həsr olunacaq.

Respublikanın tanınmış elm və təhsil mərkəzlərinin rəhbərlərinin qatıldığı konfransda Nobel mükafatçısı Aziz Sancar da iştirak edəcək. Almaniya, Fransa, Türkiye, Rusiya, Litva, Qazaxistan, Gürçüstən, Moldova, Belarus və digər ölkələrin nüfuzlu ali təhsil müəssisələrinin rəhbərləri, elm adamları, tədqiqatçıları da qatılacaq.

Dünyanın nüfuzlu alimlərinin toplaşığı elmi platformada elm və təhsil problemləri, perspektivi, universitetlərdə elmətəriyamin tətbiqi, elmin iqtisadiyyatı və maliiyyələşdirilməsi, eqli mülkiyyət hüquqlarının və elmi etikanın qorunması ilə bağlı müzakirələr aparılacaq.

Konfrans çərçivəsində iyunun 13-də UNEC-də "Web Of Science" Sertifikasiya Programı üzrə seminar-treninq və "Web of Science" bazasından istifadə və eməliyyat aparma qaydaları"na həsr olunan telim təşkil ediləcək. Konfransda "Elmətəriyik: Elm və texnoloji inkişaf" adlı kitabın təqdimatı keçiriləcək.

Iyunun 7-də Yasamal rayonu ərazisində məcburi köckünlerin yaşadığı yataqxanada güclü yanım olub. Yanım binanın 3-cü, 4-cü və 5-ci mərtəbələrini əhatə edib. Binanın bir bloku tamamilə yanıb. Nəticədə isə məcburi köckün ailəsinə zərər dəyiib.

"Yeni Müsavat"ın əməkdaşı olaraq yanın yataqxanada olub, məcburi köckünlerin vəziyyəti ilə maraqlandı. Öyrəndik ki, hadisədən sonra Fövqələde Hallar Nazirliyinin (FHN) əməkdaşları tərəfindən mənzilləri yanın məcburi köckünlerin müvəqqəti məskunlaşmaları üçün çadırlar qurulsada, onlar bu çadırarda qalmadan imtina ediblər. Məcburi köckün ailələri gecəni yataqxananın yanmanın hissəsinin koridorlarında keçiriblər. Bildirlər ki, bir dəfə evsiz qalıb çadırarda yaşayış, xeyli hayatı travma alırb. Ona görə də növbəti dəfə bu kimi çadırlara girmek istəmirlər...

Biz hadisə yerində olduğumuz zaman zərərəkmış məcburi köckünler Qaçqın və Məcburi Köckünlerin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Əli Həsənovun qəbuluna getmişdilər. Onlarla dönenə qədər qonşuluğda yaşayan sakinlərə səhbət edib, yanığınla bağlı bəzi məlumatları öyrəndik. Köckünler bildirdilər ki, yanımın ilk olaraq binanın həyətində, məcburi köckün ailəsinin yaşadığı kiçik daxmadan başlayıb. Daha sonra isə tez bir vaxtda genişlənərək, bina keçib. Sakinlərin sözlərinə görə, FHN əməkdaşları hadisə yerine zamanında çatıblar. Elə buna görə də yataqxananın böyük bir hissəsi yanından xılas edilib. Ancaq buna baxmayaraq, 10 ailənin əşyaları yanaraq tamamilə yararsız hala düşüb. Biz də yataqxananın yanın otaqlarını gəzib, müşahidə etdik ki, gerçəkdən də dar, qaranlıq otaqlarda köckünlerin bütün məşət əşyaları yanıb. Yuxarıda "mənzil" deyə bəhs etsək də əslindən dər, keçilməz koridorları olan yataqxanada her bir məcburi köckün ailəsi bir otaqda məskunlaşdır. 4-5 nəfərlək ailə üçün bu otaqlar həm yataq, həm qonaq, həm dərəs, həm də iş otarıdır. Yataqxananın hamam-tuəleti, mətbəxi də ümürimidir...

Nəhayət, Əli Həsənovla görüşə gedən zərərəkmış köckünlər gəldilər. Onların üzlərində ilk baxışdan bir ümidi sezikildi. Sakinlər səhbətimiz zamanı öyrəndik ki, bu ümidi səbəbi Ə. Həsənovun onlara verdiyi sözdür. Belə ki, Ə. Həsənov köckünleri qəbul edərək, yanım nəticəsində dəymış zərərin qarşılıqlılaşması üçün müvafiq tapşırıqlar verib. Ə. Həsənovun göstərişi ilə Fövqələde Hallar Nazirliyinin, Yasamal Rayon İcra Hakimiyyətinin və zərərə-

Evi yanın köckünler prezidentdən kömək istədilər

Mənzilləri kül olan vətəndaşlar gecəni yataqxananın koridorlarında keçiriblər...

kən sakinlərin nümayəndələrinin iştirakı ilə xüsusi komissiya yaradılıb. Komissiya bu gündən etibarən dəymış zərərin hesablanması istiqamətində işe başlayacaq. Binanın yeniden təmir olunması qərara alınıb. Köç-

künlərə isə bina təmir olunan qədər kiraya mənzildə yaşamalı üçün 200 manat vasitə teklif olunub. Lakin teklif olunan məbləğ məcburi köckünleri qanə etmir. Onlar bildirdilər ki, bu qiymətə ev tapmaları çatdırıb:

"İndi bu cür yataqxanalarla otaqları 150 manata kiraya verirlər. Biz 200 manata mənzili

göre də 200 manat azdır", - deyə sakinlər bildirdilər.

Evi yanın Zəminə Babayava "Yeni Müsavat" a bildirdi ki, yanım nəticəsində otaqda olan bütün əşyaları küle dönbü: "Bir də gördük ki, alov hər tərəfi bürüyüb. Yanım o qədər güclü idi ki, pəncərəni yerində çıxardı. Pəncərənin kənarında

olan televizor istidən partladı. Bütün məşət əşyalarımız yarasız vəziyyətə düşdü. Buranın elektrik xətləri bərabər vəziyyətdədir. Dəfələrlə qısa qapınma nəticəsində yanım baş verib. Bununla bağlı müvafiq şəxslərə də müraciət etmişik ki, yataqxananın naqillərinin hamisini üstü açıqdır. Çox acınacaqlı vəziyyətdə yaşayırdıq, indi də yanım nəticəsində dəhə da pis günə düşdük. Cənab prezidentdən xahişimiz budur ki, bizi evlə təmin etsinlər. Artıq bu cür şərait-

Turagentlərə ciddi zərbə - nağd pul qadağası

Natiq Cəfərli: "Vərdişlər olmadan qadağaların tətbiq edilməsi əlavə problemlər yaradacaq"

Milli Məclisin iyunun 5-də keçirilən iclasında bir neçə məsələ ilə yanaşı, "Turizm haqqında" Qanuna da təklif olunan əlavələr müzakirəyə çıxarıldı. Qanunun 9-cu (Turizm məhsulu satışının təşkil qaydaları) maddəsinə edilən əlavədə bildirilir ki, turagentlərə ödəmələr yalnız nağdsız qaydada həyata keçirilir.

Xatırladıq ki, öten ayın 21-də ölkə prezidenti tərəfindən imzalanan "Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə dəyişikliklər edilməsi haqqında" Qanun qüvvəyə minmişdi. Həmin dəyişikliklərə əsasən "Nağdsız hesablaşmalar haqqında" Qanunun tələblərini pozan bir sıra vergi ödəyicilərinə qarşı maliyyə sanksiyası tətbiq edilir. Hesablaşmalarla təhsil haqları, eləcə də turagentlərə ödəmələr də daxildir. Qeyd edək ki, nağdsız hesablaşma dedikdə bir şəxsin bank hesabından digər şəxsin bank hesabına köçürülməklə, eləcə də ödəniş vasitələri, ödəniş terminalları və birbaşa nağd qaydada satıcının bank hesabına köçürülməklə həyata keçirilən hesablaşmalar nəzərdə tutulur. Əger hər iki terəf vergi ödəyicisi olarsa, bu zaman onlar arasında hesablaşmalar üzrə nağdsız ödəniş yalnız birinin bank hesabından digərinin bank hesabına köçürülməklə və ödəniş vasitələri ilə həyata keçirile bilər.

Məlum olduğu kimi, artıq bir çox Avropa ölkələrində, o cümlədən İsviçrə bütün hesablaşmalar nağdsız aparılır. Yeni nağd pulla hansısa xidmət əldə etmək qeyri-mümkündür. Ölkəmizdə isə hələ də bir çox sahələrdə hesablaşmalar nağd pulla aparılır. Əksər insanların, xüsusən də orta və yaşılı nəslin nümayəndələrinin onlayn ödəmələrdən anlaşılması çox azdır. O cümlədən xarici ölkələrə səfər edərək bir çoxları təyyarə bilet-lərini nağd ödənişle əldə edir. Bununla da turizm mövsumu ərəfəsində turagentlərə ödəmələrin yalnız nağdsız qaydada həyata keçirilməsinin müyyəyen çətinliklər yaradacağı istisna edilmir.

Ekspert Natiq Cəfərli deyir ki, dünyada, ümumiyyətlə, bu problem yoxdur: "Yeni ödənişlərin pulla həyata keçirilməsinin heç bir ehemmiyyəti yoxdur. Uzun illərdir ki, Avropada, Amerikada, inkişaf etmiş Asiya ölkələrində insanları təşviq ediblər ki, ödənişləri daha çox kart vasitəsilə etsinlər. Çünkü bu, həm ödənişin tez həyata keçirilməsi, həm üzərində əlavə məsuliyyət daşıması problemini həll edir. Artıq yeni texnologiyalar, mobil telefonlar vasitəsilə də ödənişlərin edilməsi geniş yayılıb. Azərbaycanda nağdsız ödəniş sistemine keçmək istəyini anlayıram, hökumət istəyir ki, nağdsız ödənişlər dəha da artsın. Bu da ciddi şəkildə şəffaflığın artmasına, dövriyyələrin gizlədilməsinin qarşısının alınmasına, vergilərin artmasına səbəb olacaq. Bu niyyət aydındır. Lakin bunu obrazlı şəkildə desək, ancaq "qamçı" yolu etmək doğru deyil, arada "kökə" də, yəni təşviq də olmalıdır. Şirkətlərə, vətəndaşlara təşviq proqramları və təşviq addımları da təklif olunmalıdır ki, bu sahəyə maraq yaransın və onlayn, nağdsız ödənişlərin artmasına səbəb olsun. Amma çox təessüf ki, hazırda ancaq qadağalar yolu ilə bu işi həll etməyə çalışırlar. Bu da ciddi effekt vermır, həmən biznes yeni situasiyalara adaptasiya olunur və bu yeni situasiyada qayda-qanunu pozmadan yan keçməyə nail olurlar. Turizmle də bağlı eyni qaydalar işə düşəcək. Yəni vətəndaşların elə bir alışqanlığı yoxdur ki, onlayn alış-veriş etsinlər. Bəzi adamların, ümumiyyətlə, bankda hesab və xayud kartı yoxdur. Bilet alıb səyahətə getmək istəyəndə bəs nə etməlidir? Məninqə həmin şəxs bankda hesab açmalı, hesabına pul qoymalı və bundan sonra alış-veriş etməlidir. Bəs Azərbaycan vətəndaşı bunu edəcəki? Təbii ki, xeyr!"

İqtisadçı qeyd edib ki, bu da nəticə olaraq turizm şirkətlərinə çətinliklər yaradacaq: "Bir müddət sonra turizm şirkətləri özlərinə yaxın olan hüquqi şəxslər dəyişib, pulu nağd alacaq, amma turpaketin ödənişini həmin hüquqi şəxsin hesabına köçürücek. Yəni qadağalarla bir nəticə əldə etmek olmur. İster turizm şirkətləri, isterse də ticaret obyektləri olsun, onlara onlayn alış-veriş təşviq olunmalıdır. Bunun üçün də vətəndaşlarda maraq yaratmaq lazımdır. Və dönyanın keçdiyi yol da bunu sübut edir. Bəzi ölkələr 5-15 il keçid dövrü yaşayaraq onlayn, yeni kartla alış-verisi insanlara öyrədi. Azərbaycanda isə bu verdişlər olmadığı şəraitdə ancaq qadağaların tətbiq edilməsi əlavə problemlər yaradacaq".

□ Xalidə GƏRAY

Ölüm cəzasının məqsədliyliyi, əxlaqılılığı hər zaman istenilen cəmiyyətdə müzakirə olunan ən vacib mübahisə mövzusu olub. Axi hər halda, səhbat insan həyatindakı on qiymətləri və dəyərləri nemətdən gedir. Azərbaycanda artıq 20 ildir ki, ölüm cəzası yoxdur, ancaq təkcə hüquqşunalar yox, siyasətçilər, ictimaiyyət nümayəndələri də ölüm cəzasının zəruriliyi haqda tez-tez fikirlər səsləndirirlər.

Bəzən bu məsələ ayrı-ayrı deputatlar tərəfindən parlament səviyyəsində qaldırılır. Doğrudanmı, hətta ən qəddar cinayətə qarşı da olsa, bu insana qarşı ən sərt cəzaya qayitmaq mümkindür? Bu suallı məhz həmin sahə üzrə alim-mütəxəssis olduğunu nəzərə alıb, professor İlham Rəhimov müraciət etməyi qərara aldıq:

- Qoyduğunuz sual həm nəzəri, həm də praktik xarakterli bir çox digər məsələləri də özündə ehtiva edir. Ona görə onlara, təbii ki, problemi tamamilə şəhər edib nöqtəsini qoyurmuş kimi, eləcə də öz baxış və fikirlərimin heqinqiliyi və mübahisəsizliyi iddiyasından olmadan cavab verməyə çalışacağam. Əksinə, hörmətli oxucu ilə daha arlaşıqlı və sadə dildə fikirlərimi bölüşüb hər kəsə bəşəriyyətin əbədi sualına cavab vermek imkani yaratmaq isteyirəm: ölüm hökmü olsun, yoxsa olmasın? Yeri gəlmışken, qeyd edim ki, ölüm cəzasına müxtəlif xalqlarda, bütün mədəniyyət pillələrində, her bir müxtəlif və rəngarəng həyat şəraitlərində rast gəlmək olar. Ona görə hətta tarix bu və ya digər xalq haqqında ölüm cəzasının forma, metod və həyata keçirilmə üsulundan başqa heç bir sübut saxlamamış olsa belə, bu, kifayətdir ki, tarixi prosesin müəyyən mərhələsində bu xalqın inkişaf səviyyəsi barədə aydın tesəvvür yaransın. Bu gün müxtəlif ölkələrdə bu ən yüksək cəzaya, yəni canini həyatdan məhrum etməye münasibət fərqlidir. Bezilərdən ölüm cəzası, ümumiyyətə qadağandır, digərlərində fəvqəladə hallarda tətbiq edilir, üçüncülərdə qanunda saxlanısa da, faktiki olaraq tətbiq edilmir. Nəhayət, bir çox ölkələrdə ölüm cəzası genişi tətbiq edilir. Beynəlxalq Amnistiya Təşkilatının məlumatına görə, 2008-ci ilde 52 ölkədə 8864 cinayetkara ölüm cəzası verilib, bunlardan 25 ölkədə ən azı 2390 nəfər edam edilib. Maraqlıdır ki, bunun 72 %-i Çinin payına düşür. Son 10 ildə bu ölkədə edamların sayı ildə 10 000-ə çatıb. İran Çindən sonra ikinci yerdədir. Belə ki, 2009-cu ildə bu ölkədə əziz 388 nəfər edam edilib. Cənubi Koreyada 1948-1998-ci illərdə, yəni 50 ildə 900-dən çox şəxs edam olunub. Postsovet məkanı ölkələrinə gəlince, Qazaxistani xüsusi qeyd etmək lazımdır. 90-ci illərin sonunda bu ölkə ölüm cəzasının sayına görə dünyada ilk yerlərdən birini tutub.

- *Əgər bu cəza faydalıdarsa, onda nədən bir çox ölkələr, o cümlədən biz ölüm cəzasından imtina etmişik? Sualı başqa cür də qoysa bilərik: Əgər on dəhşətli cinayət törətmis insanı həyatdan məhrum etmək faydalıluq cəhdəm mənasızdır, qalan ölkələr ondan niyə imtina etmir?*

- Əsildən ölüm cəzasının tətbiqi, eləcə də ondan imtina üçün səbəbələr yetərince çoxdur. Belə ki, məsələn, Yaponiyada bu cəzanın mövcudluğunu bu xalqın mədəniyyəti və psixologiyasının xüsusiyyətlərini başa düşmədən anlamaq çətindir. Onlar isə yaponların ölkənin çoxəsrlik

adət-ənənələri ilə six bağlı olan mentalitetinin və psixologiyasının xüsusiyyətləri ilə şərtlənir. Yaponiyada tarixən təşəkkül tapan icimai həyat atributlarından imtina məqbul sayılır. Güclü İslam ənənəsi olan ölkələrdə Qurana esaslanan sərt cəza sistemi, o cümlədən ölüm cəzasını saxlanılır və geniş tətbiq edilir. Mən ilk növbədə Səudiyyə Ərəbistanı, İran, Sudan, İraq, Nigeriyani nəzərdə tuturam. Amerikanın bir sıra ştatlarında ölüm cəzasının qalması milli ənənələr və ya dirlə yox, kri-

imtina edib, sonra yenidən onu bərpa edib. Bu gün avropalılar hesab edir ki, insanların həyatdan məhrum edilməsi onların mənəvi təfəkkür və inkişaf səviyyəsinə uyğun gəlmir. İndi gələk ölkəmiz. Ölüm cəzası institutu cəxən cinayət siyaseti hüdudundan kənaraya çıxıb və hər zaman dövlət siyasetinin problemi olub, yəni bu cəza ilə bağlı qərar qəbul edilməsi çox vaxt təkcə real kriminogen situasiya, milli ənənələr, xalqların adətleri, din, cəmiyyətin təfəkkür səviyyəsi və mənəvi vəziyyəti ilə yox, təşəkkül tapan konkret siya-

ölkədə yox, eləcə də postsovət ölkələri və nə vaxtsa sosializm döşərgəsinə daxil olan Şərqi Avropa dövlətlərində ləğv edilmesi kriminogen vəziyyət və başqa şərtlərə bağlı vaxtından əvvəl atılmış addım iddi. Bu cəzanın ləğvindən icimai fikrin mənfi yanaşdırını da nəzərə almamaq olmaz və onuna hesablaşmaq lazımdır. Avropalılar ölüm cəzasının ləğvini tətbiq edəndə totalitar rejimdən təzə çıxmış, vətəndaş cəmiyyəti və hüquqi dövlətin mahiyyətini mənimseməmiş xalqların mənəvi səviyyədən aşağı səviyyədə ol-

yada qətllerin sayı kəskin şəkildə - ilə 20 mindən 32 minə artıb.

Aydınlıq üçün ölüm hökmü olan və ləğv edilən ölkələrin statistikasına əsaslanır. 2006-ci ilde ABŞ-də 100 min nəfər 5,7, Rusiyada 19,2, Yaponiyada 0,5, Almaniyyada 1,1, Hindistanda 3,4, Polşa 5,6 qətl hadisəsi düşüb. Diqqət yetirin, ABŞ, Hindistan və Yaponiyada ölüm cəzası tətbiq edilir, Rusiya, Polşa və Almaniyyada isə yox. Ölüm cəzası olan Yaponiyada ən aşağı göstərici olduğunu görürük, bu cəza tətbiq edilməyən Rusiya və Pol-

məhkəmədən kənar xarakterli qeyri-legal qisas alma formalarının reanimasiyasına getirib çıxarırr. Yeni ölüm cəzasının «səhəndən getməsi» məhkəməsiz cəzalandırma, sıfırlı qətl, qan qisasına səbəb olur. Başqa sözə desək, qanunvericilikdə olan ölüm cəzası ləğv ediləndən sonra onu özfəaliyyət yolu ilə ölüm cəzası əvəz edir. Bu isə yeri gəlmışkən, indi qəsdən baş verən qətllerin artmasına səbəb olur. Nəhayət, onu da nəzərə almaq lazımdır ki, ölüm cəzasının saxlanması sosial ədalətin özünə-

“Ölüm cəzasının faydalı və ya faydasız olduğunu ölçmək çətindir”

Professor İlham Rəhimov: “Çoxlu misal göstərmək olar ki, bəzi ölkələrdə ölüm cəzasının ləğvi qətllərin artması ilə nəticələnib”

minən vəziyyətə, yəni ilk növbədə qəsdən adam öldürmə ilə bağlı saxlanılır. Məhz bu səbəbdən Rusiya, Türkiye, Pakistan və s. ölüm cəzasına moratorium qoyan ölkələr bu cəza ilə bağlı qəti qərara gəlməyiblər. Yəni cinayətkarlılığın vəziyyəti hələlik ölüm cəzasından imtina etməyə imkan vermir.

- *Ölkəmiz nəyə görə ölüm cəzasından imtina etdi? Biz doğrumu hərəkət etdik?*

- Məlumdur ki, məhz avropanıllar ilk dəfə ölüm cəzasından imtina yolunu tutdu, halbuki bu cəza bir zamanlar məhz Avropa ölkələrində tətbiq edildi. Bir vaxtlar german-roman dünyasının bütün ölkələri ölüm cəzasının qanı ilə suvanılmış və tonqalların tüstüsüne bürünmüştü. Məsələn, I Yelizavetanın dövründə (1558 - 1603) İngilterədə minimum 18 min nəfər edam edilib. Almaniyyada təkcə hakim for Karptsov (1595 - 1666) 20 minədək ölüm cəzası imzalayıb. İnanıq qətindir ki, XIX əsrin əvvəllərində Britaniyada xırda oğurluq, eləcə də səfəllik və dilənliliyə görə ölüm cəzası verilirdi.

Bütün bunları ona görə deyirmə ki, Avropada ölüm cəzasından imtina yuxarıda geden tarixi yox, uzun və qanlı olub. Bu proses təxminən XIX əsrde başlayıb. Bütün Avropa ölkələri bu dövr ərzində dəfələrlə ölüm cəzasından

si situasiya ilə bağlı olub. SSRİ-nin dağılması yeni hüquqi situasiya yaratdı və postsovət respublikaların ölüm cəzasının ləğvi zərurəti qarşısında qoysdu. Bu, kriminogen vəziyyətin dəyişməsi, zoraki cinayətlərin, qətllerin azalması ilə yox, suveren respublikaların Avropa Şurasına daxil olma prosesi ilə bağlı idi. Avropa Şurası tətbiq edirdi ki, bu cəzadan imtina etsinler. Xüsusi vurğulamaq istərdim ki, Avropa Şurasının tətbiq etməsi qətərlərin artdığını göstərməsə də, onlar xüsusi qəddarlıq və ağır nəticələrlə xarakterizə olunur. Müasir həyatımızda elə qətller olur ki, qəddarlığına görə qanın su yerinə axıdıq dəhsəti filmləri də keçir: müqavimət göstərən qurbanların sıqət və közərmiş metalla dağlanması, qadınların intim yerlerinin kəsilməsi, el və ya aqar barmaqlarının müşarlanması və s. Diqqət yetirsiniz, bizdə əvvəller praktik olaraq rast gəlmediyimiz qətl formalarının təzə şəhidi olur. Söhbət öz arvadının və ya başqa şəxsin bağının kəsilməsi kimi qəti metodu və ya əsulundan gedir. Şübhəsiz, her bir qətəldə «cana görə can» formulu ilə hərəkət etmələr. Amma elə qəddarcasına və ya ağır nəticələrə vərən qətller var ki, onlara qarşı tətbiq edilən ölüm cəzasını heç bir cəza əvəz edə bilməz. Bir sözələ, getdikcə dəha çox sayda patoloji qəddarlıqla baş verən qətller baş verir.

- *Belə başa düşdüm ki, Siz ölüm cəzasının qalması, daqiq desək, bərpasının tərəfdarlığını?*

- Ölüm cəzasına münasibəti mi müəyyən edəndə cavab verilməsi olan iki suali ayırram: ümumiyyətə, ölüm cəzası lazımdır mı və koncret hansı cinayətlərə tətbiq edilmelidir? Ümumən, ölüm cəzasının olmasının özü qəti töötəmək niyyətinin qarşısını alıbilir. Gəlin ölüm cəzasından imtina nə ilə nəticələndiyinə baxa. Əvvəla, statistika qətllerin artdığını göstərməsə də, onlar xüsusi qəddarlıq və ağır nəticələrlə xarakterizə olunur. Müasir həyatımızda elə qətller olur ki, qəddarlığına görə qanın su yerinə axıdıq dəhsəti filmli də keçir: müqavimət göstərən qurbanların sıqət və közərmiş metalla dağlanması, qadınların intim yerlerinin kəsilməsi, el və ya aqar barmaqlarının müşarlanması və s. Diqqət yetirsiniz, bizdə əvvəller praktik olaraq rast gəlmediyimiz qətl formalarının təzə şəhidi olur. Söhbət öz arvadının və ya başqa şəxsin bağının kəsilməsi kimi qəti metodu və ya əsulundan gedir. Şübhəsiz, her bir qətəldə «cana görə can» formulu ilə hərəkət etmələr. Amma elə qəddarcasına və ya ağır nəticələrə vərən qətller var ki, onlara qarşı tətbiq edilən ölüm cəzasını heç bir cəza əvəz edə bilməz. Bir sözələ, getdikcə dəha çox sayda patoloji qəddarlıqla baş verən qətller baş verir.

- *Demək istayırsınız ki, qəsdən adam öldürmə ilə mübarizə üçün ölüm cəzası verilməsi faydalıdır?*

- Məsələ burasındadır ki, ölüm cəzasının faydalı və ya faydasız olduğunu ölçmə imkəniniz var. İctimaiyyət bu yaxınlarda (2017-ci ilin martı) Bakıda baş verən bir qəti hadisəsi barədə Kütəvə informasiya vəsaitlərinin məlumatı əldə etdi. Məlum oldu ki, kişi qadına boğaz və üz nahiyyəsində bıçaqlı bir neçə zarba vurandan sonra onun oğlunun və qızının da boğazını kəsib, qətəl yetirilənlərin hamisinin cəsədlərini maşının baqajına qoyaqərəp aparıb. Sonra onu həbs ediblər. Bu qatilən qətələrin artması ilə nəticələnib. Məsələn, ölüm cəzasına moratorium qoysanıqda Türkistanda prezident dəfələrlə ölüm cəzasının bərpası məsələsini qaldırıb. Pakistan prezidenti və hətta Macaristandan baş naziri də belə bir bəyanat verib. Ölüm hökmünü saxlayan ölkələrə gəlinəcək, hesab edirəm ki, onlar öz mövqelərinin doğru olduğunu dəha çox əmin olacaqlar.

- Bir çox ölkələr ölüm cəzasının tətbiqindən imtina edib, demək, bu cəzadan tətbiqinə qarşı da güclü arqumentlər var.

- Razıyam. O cümlədən ölüm cəzasına qarşı çıxanların ən məşhur arqumentlərindən biri budur: Insanı Allah yaradıb, ona həyatı O verib, demək, o da almalıdır. Amma Allah qatilə insanı həyatdan məhrum etmək hüquq verməyib. Onda nəyə görə Allah qatilin öldürülənməsini qadağan etməlidir? Heç bir İlahi vəhyed qəsdən adam öldürən qətəl yətirilməsinə qadağan qoyulduğundan şahidi ola bilməzsiniz. Əksinə, Allah qatılın qisas alınmasını tələb edir.

- Məsələ burasındadır ki, bir cəza növü kimi ölüm cəzasının real obyektiv imkanlarından çıxış etməli, ondan əslinde qadır olmadığı şəyələr tətbiq etməliyik. Psixoloqların fikrinə, ölüm cəzasının olmasının özü qəti töötəmək niyyətinin qarşısını alıbilir. Gəlin ölüm cəzasından imtina nə ilə nəticələndiyinə baxa. Əvvəla, statistika qətərlərin artdığını göstərməsə də, onlar xüsusi qəddarlıq və ağır nəticələrlə xarakterizə olunur. Müasir həyatımızda elə qətller olur ki, qəddarlığına görə qanın su yerinə axıdıq dəhsəti filmli də keçir: müqavimət göstərən qurbanların sıqət və közərmiş metalla dağlanması, qadınların intim yerlerinin kəsilməsi, el və ya aqar barmaqlarının müşarlanması və s. Diqqət yetirsiniz, bizdə əvvəller praktik olaraq rast gəlmediyimiz qətl formalarının təzə şəhidi olur. Söhbət öz arvadının və ya başqa şəxsin bağının kəsilməsi kimi qəti metodu və ya əsulundan gedir. Şübhəsiz, her bir qətəldə «cana görə can» formulu ilə hərəkət etmələr. Amma elə qəddarcasına və ya ağır nəticələrə vərən qətller var ki, onlara qarşı tətbiq edilən ölüm cəzasını heç bir cəza əvəz edə bilməz. Bir sözələ, getdikcə dəha çox sayda patoloji qəddarlıqla baş verən qətller baş verir.

- İctimaiyyət bu yaxınlarda (2017-ci ilin martı) Bakıda baş verən bir qəti hadisəsi barədə Kütəvə informasiya vəsaitlərinin məlumatı əldə etdi. Məlum oldu ki, kişi qadına boğaz və üz nahiyyəsində bıçaqlı bir neçə zarba vurandan sonra onun oğlunun və qızının da boğazını kəsib, qətəl yetirilənlərin hamisinin cəsədlərini maşının baqajına qoyaqərəp aparıb. Sonra onu həbs ediblər. Bu qatilən qətələrin artması ilə nəticələnib. Məsələn, ölüm cəzasına moratorium qoysanıqda Türkistanda prezident dəfələrlə ölüm cəzasının bərpası məsələsini qaldırıb. Pakistan prezidenti və hətta Macaristandan baş naziri də belə bir bəyanat verib. Ölüm hökmünü saxlayan ölkələrə gəlinəcək, hesab edirəm ki, onlar öz mövqelərinin doğru olduğunu dəha çox əmin olacaqlar.

Dövlətdə daha bir kadr islahatı gözlənilir

Prezident İlham Əliyevin Prezident Administrasiyası strukturunda dəyişiklik etməsindən sonra Nazirlər Kabinetində köklü dayışıklıklar olacaq xəbərləri təsdiqlənir. Prezident Administrasiyasından başlamış islahatlar yaxın günlərdə idarəetmənin ən müüm strukturda olan Nazirlər Kabinetində də elan olunacaq. Gözlənilir ki, baş nazirin 3 müavini istefaya göndərilecek və onların səlahiyətləri Vite-Prezidentlik Aparatına veriləcək. Başqa məmələr, ümumiyyətlə, bütün baş nazir müavini postlarının loğv olunacağı və səlahiyətlərinin prezident köməkçilərinə ötürülcəyini iddia edir.

"Yeni Müsavat" a verilen xəbərlərə görə, birinci vitse-prezident təyinatından sonra əvəzedilməz 2-ci şəxs statusunu itirən Artur Rasi-zadənin postu barədə müzakirələr aktuallaşır. Rasi-zadənin istefaya göndərilecəyi barədə xəbərlər indiyək təsdiqlənməsədə, bu dəfə baş nazirin mütləq dəyişəcəyi iddia olunur. Bilgili mənbə "Yeni Müsavat" a deyib ki, ümumiyyətlə, baş nazir postu sentyabr referendumundan sonra siyasi çekisini ehəmiyyətli dərəcədə itirə də, bu vəzifəyə kimin təyin ediləcəyi barədə müzakirələr səngiməyib. İddia olunur ki, buna əsas səbəb gələn il keçirilecek prezident seçkiləridir. Cünki prezident seçkilərinədək dövlət başçısı İlham Əliyev hakim komandada ciddi dəyişikliklər edəcək; Prezident Administrasiyasında başlamış kadr dəyişikliyi bunun sadəcə, anonsudur...

 musavat.com
 Təqribi İsmayıllı

Ölkənin yeni baş naziri - iddialar və sensasion adalar

Prezident seçkilərinədək dövlət başçısı İlham Əliyev hakim komandada ciddi dəyişikliklər edəcək; Prezident Administrasiyasında başlamış kadr dəyişikliyi bunun sadəcə, anonsudur...

Gələk Artur Rasi-Zadəden sonra ölkənin baş naziri postuna mümkün iddiacıların üzərinə.

"Yeni Müsavat" a çatan bilgilər görə, adı "əsas iddiaçı" kimi səslənən baş nazirin birinci müavini Yaqub Eyyubov artıq bu posta iddiaçı deyil. Bunu, onun özünün istəmədiyi söylətiləri də var.

Baş nazirin sosial məsələlər üzrə müavini, YAP-in icra katibi Əli Əhmədovun baş nazir təyin edilə biləcəyi barədə ilk dəfə "Yeni Müsavat" yazıb. Ə.Əhmədov da prinsipcə, Rasi-zada portretinə uyğun məmurdur. Ə.Əhmədov olıqarx hesab olunmur, milyardlara sahib deyil, siyasi iddiası yoxdur və sair. Rasi-zadənin 20 ilədək baş nazir olmasının sırrı böyük siyasi ve biznes ambisiyalarını

dan kənar personasıdır. Bu səbəbdən Ə.Əhmədovun yaxın günlərdə baş nazir təyinatının Milli Məclisə müzakirəsi mümkün hesab edilir. Amma etibarlı məmələr baş nazirlik uğrunda mübarizədə daha bir məmərur çıx şanslı olduğunu deyib.

Bu, gənclər və idman naziri Azad Rəhimovdur. Azad Rəhimov olıqarx hesab olunsa da, siyasi ambisiyalardan kənar fikrəndür. Nazirin böyük biznesmen olduğu hələ bu vazife yəgəlməmişdən önce məlum idi. O, son illər ölkədə keçirilən böyük idman tədbirlərinin əsas təşkilatlarından biri kimi həkimiyətin etibarını qazana bilib. Onun təşkilatlıq bacarığı, işləmət tempi yenilənmiş Nazirlər Kabinetinə faydalı ola bilər. Qaynağımız deyib ki, A.Rəhimov "xüsusi nəzarət altında" qalmaq şərti ilə baş nazir olma-

ğa razıdır. "Xüsusi nəzarət" dedikdə ehtimal ki, onun daha geniş səlahiyyətlər eldə edərək olıqarxiyada yerini möhkəmlətməsinə nəzərət edilməsi nəzərdə tutulur. Qaynağımız deyib ki, gənclər və idman naziri hökmətdə heç bir qruplaşmaya daxil deyil, yalnız "prezident kadrı" hesab olunur.

İddialılar sırasında indiki təhsil naziri Mikayıl Cabbarovun da adı çəkilir. İsmi heç bir korrupsiya qalmaqlaşına qarışmayan, İslahatçı-məmər tipini qoruyub saxlamağı bacaran və bütün fealiyyətində gənc, müasir dünyagörüşlü kadrlara üstünlük veren M. Cabbarov iddialar komandasının parlaq, amma diqqəti xüsusi cəlb etməyen, "gözə girmeyən" ulduzlarındandır. Onun Təhsil Nazirliyinin kadr bazasını yeniləməsi və strateji hədəflər istiqamətində

"Bu gün demokratiya barədə bar-bar bağışanlar..."

Əli Həsənov: "1992-ci ilin noyabr ayında Bakı şəhərində Yeni Azərbaycan Partiyasının təsis qurultayının keçirilməsinə imkan vermədilər"

İyunun 8-də Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Nərimanov rayon təşkilatının X konfransı keçirilib. Modern.az-in məlumatına görə, konfransda Azərbaycan Prezidentinin ictimai-siyasi məsələlər üzrə koməkçisi Əli Həsənov və YAP icra katibinin müavini, Milli Məclisin deputatı Siyavuş Novruzov iştirak ediblər.

Əli Həsənov

Konfransda çıxış edən Ə.Həsənov bildirib ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının fəaliyyəti Nərimanov rayonundan başlayıb və sonra digər rayonlara yayılıb. "Yeni Azərbaycan Partiyası 1992-ci ilde Azərbaycan Respublikasının mövcud vəziyyətindən, zərurətdən yaradı. O zaman partiya yaradılarkən heç kim düşünmüdü ki, partiya kimise hakimiyyətə getirmək istəyir. Ümummilli lider partiyaya sədrlik etməyə başlayanda düşünmüdü ki, o, Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri kimi hakimiyyətə gələcək. O zaman ümummilli lider belə bir fikir irəli sürmüdü ki, "mən bütün Azərbaycan xalqını, bütün Azərbaycan ziyalılarını mövcud hakimiyyətin ətrafında birləşməyə çağırıram və hər bir Azərbaycan vətəndaşı, hər bir ziyalı kimin hansı mövqə tutmasından asılı olmayıaraq, bu dövlətin qorunması, yaşıdalılması, möhkəmləndirilməsinə öz desteyini verməlidir, dövlətin yükünü bir hissəsinə öz ciyinlərinə almalıdır". Amma sonrakı proseslər göstərdi ki, hətta Azərbaycan xalqına, ziyalılarına öz ciyinlərini o zaman sürətli iflasa gedən dövlətin problemlərinin altına verməyə belə imkan vermədilər. Bu gün demokratiya barədə bar-bar bağışan, Azərbaycanda demokratiyanın, insan hüquqlarının qorunması ilə bağlı özlərinin əsəssiz itthamlarını irəli sürən insanlar o zaman, 1992-ci ilin noyabr ayında Bakı şəhərində Yeni Azərbaycan Partiyasının təsis qurultayının keçirilməsinə imkan vermədilər və Yeni Azərbaycan Partiyası o soyuq, şaxtalı gündə, elektrik enerjisinin olmadığı bir şəraitdə Naxçıvanda özünü qurultayı keçirdi. Bax behə bir şəraitdə Yeni Azərbaycan Partiyası yaradıldı".

Ə.Həsənov bildirib ki, Yeni Azərbaycan Partiyası yarandı, təşkilatlandı və Azərbaycanın bu gününün və galəcəyinin statusunu qazandı: "Yeni Azərbaycan Partiyasının əsas ideyasi dövlət və dövlətçilikdir. Yeni Azərbaycan Partiyası milliyyətindən, dinindən, dilindən asılı olmayıaraq hər bir Azərbaycan vətəndaşının partiyası olmaq ideyasını irəli sürdü və belə də oludu".

Ə.Həsənov qeyd edib ki, Azərbaycan bu gün dünyanın və bölgənin əsas idman, mədəniyyət mərkəzlərindən birinə, siyasi, mədəni, multikultural dəyərlərin müzakirə olunduğu, yeniyen nümunələrin ortaya qoyulduğu bir mərkəzə çevrilir.

ciddi işlər görməsi diqqətdən qaćmayıb. Tamamilə mümkünür ki, yeni baş nazir məhz o və ya onun kimi İslahatçı-intellektual tipli məmər olunsun.

***

Baş nazirlik müzakirələrini mediada yenidən aktuallaşdırıb səbəblərdən biri de Milli Məclisin iyunda növbədənəkar iclaslarının biri yaxın zamanlarda Azərbaycanın yeni baş naziri olacaq.

□ "YM"

sində növbədənəkar iclasın keçirilməsi xəberini təsdiqləyib. İddia olunur ki, Milli Məclisin növbədənəkar iclaslarının biri baş nazirin istefaya gəndərilməsi və yeni baş nazirin keçirilməcəyi gözlənilir. Amma o fiqur kimdir? Bizim fikrimizcə, burada adları çəkilənlərdən biri yaxın zamanlarda Azərbaycanın yeni baş naziri olacaq.

da tanıyb-tanımadıqdan söhbet getməlidir. Əsas məsəle terror təşkilatın qarşı mübarizənin təşkilindən gedir. Düzdür, terrorizmə qarşı beynəlxalq konvensiymanın üzvüyük. Dünya ölkələri ilə birlikdə fealiyyət göstəririk. Qanunvericilik əsas deyil, əsas olan mübarizə, digər dövlətlər bu istiqamətdə fealiyyət göstərmək, fikir mübadiləsi aparmaqdır".

Təhlükəsilik eksperti təhlükəsizlik, ehtiyat etmək baxımından belə qanunların qəbul edilməməsini istisna sayır: "Deyil fikirlərdə həqiqətlər var. PKK-nın terror təşkilatı kimi bizdə qəbul olunması ilə bağlı konkret qanun qəbul olunmayıb. Amma PKK bizə çox yaxın olan Türkiye-dədir. PKK-nın maliyyə baxımından Azərbaycanda əlaqələrinin olduğu, eləcə də onlara buradan

verilən dəstək də məlumdur. Bu terror təşkilatının hədəfinde olmadığımız da məlumdur. Amma sizin dediyiniz kimi, o qanun qəbul olunsa, bəlkə də hədəfə gələbilər. Lakin İŞİD-in terror təşkilatı kimi tanınmaması, mənəcə, hədəfə gəlməkə bağlı deyil. Onsu da hamı bilir ki, İŞİD terror təşkilatıdır. Biz də hər zaman bu nu yazırıq, deyirik, amma rəsmi-ləşmir. Qanunvericiliyə salınsa belə, terror təşkilatı bittə bilməz. Məsələn, Cənubi Amerikada da terror təşkilatı var, onun bizi nə dəxli var? İspaniyada Kataloniyanın müstəqilliğini istəyen ETO təşkilatı var, bunun bizi nə aidiyə yeti? Öz siyasetimizə, geopolitikamiza uyğun hərəkətlər etməliyik. Bəzən xüsusi hədəfə gəlməmək üçün belə siyaset yürütmək lazımdır".

□ Cavanşir Abbaslı

"Hədəfə gələ bilərik"

İlham İsmayıllı parlamentin terror təşkilatlarını tanımmasına zərurət görmür, çünkü...

Son zamanlar terror təşkilatlarının və terrorçuların şəhətə dairələrinin genişləndiyinin şahidi oluruq. Artıq terror təhlükəsinin cənub sərhədlərimizə yaxınlaşdığını görürük. Son olaraq, İranda baş verən malum terror aktından çıxış edərək bunu söyləmək mümkündür.

Bütün bunların fonunda nu deyənlər təhlükəsizlik və hədəfə gəlməmə baxımından fikirlərini əsaslandırırlar. Sabiq MTN polkovniki, təhlükəsizlik üzrə ekspert İlham İsmayıllı terror təşkilatları və terrorçularla bağlı qərarların dövlətlərin aparıcıları siyasetə bağlı olduğunu söylədi: "Dövlətlər var ki, terror təşkilatları və terrorçularla bağlı qanunlar qəbul edilməməsi daimi suallar doğurur. Ekspertlərin bununla bağlı fikirləri birmənalı deyil. Bəziləri düşüñür ki, belə məsələlərin böyüdülməməsi doğru addımdır. Bu-

İlham İsmayıllı

bizə verilsin ki, biz də onların adlarını salaq. O zaman gərək Azerbaycanla bağlı, ölkəmizə təhlükə törədəcək təşkilatlarla bağlı qərarlar qəbul edək. Məsələ qanunların qəbul edilməsindən getmir. Məsələn, qonşuluğumuzda olan PKK-nın terror təşkilatı kimi tanıq ya yox? Bura-

Azərbaycanın Xalq yazarı, tanınmış kinorejissor Rüstəm İbrahimbəyov ötən ay "Yeni Müsavat" a müraciətində hamımızı narahat edən Ümumrusiya Azərbaycanlıları Kongresinin (ÜAK) qeydiyyatının leğvi mövzusunda damşmışdı. Yaziçi təşkilatın qeydiyyatının bərpası prosesinə hansısa dəstek verməsinin mümkünü barədə sualın cavabında demişdi ki, Ümumrusiya Azərbaycanlıları Kongresi ilə bağlı hansısa fealiyyət göstərsə, Azərbaycan iqtidarı yenə narahat qalacaq.

Bu mənada o, prosesdə iştirak üçün teklif, müraciət gözlədiyini bildirmişdi. ÜAK-in prezidenti Fazıl Qurbanov isə əməkdaşımızla geniş səhbətində dəstek vermək istəyən hər kəsə təşəkkür etməklə yanaşı, əlavə etmişdi ki, hazırkı dövrə məsələni hay-küçüsüz, hüquq yolla həll etməye üstünlük verirlər. Elə bu sətirləri yazmadan əvvəl növbəti dəfə ÜAK prezidenti ilə əlaqə saxlayıb yenilik olub-olmadığını soruşduqda bildirdi ki, apelyasiya şikayətinin hazırlanıb tehvil verilməsi istiqamətində proses davam etdirilir. Bəs kinorejissor Rüstəm İbrahimbəyov bu istiqamətdə hansısa təşəbbüsler göstəribmi?

- *Rüstəm bəy, deməsдиниз ki, мүрәciət olunarsa, Ümumrusiya Azərbaycan Kongresinin qeydiyyatının lağırı ilə bağlı hansısa təşəbbüsler göstərə bilərsiniz. Dündür, qurumun rəhbərliyi hələ ki belə təşəbbüslerə ehtiyac görmür. Sizin özünüzün necə, şəxsi təşəbbüsünüz olubmu?*

- Yox, mənə bununla bağlı bir zəng olmayıb.

- *ÜAK prezidenti Fazıl Qurbanovla zəngləşirsinizmi?*

- Mən bir dəfə də olsun onunla zəngləşməmişim. Hərədən ictimai yerlərdə görüşüru. Ancaq heç telefonu da yoxdur məndə.

"Azərbaycan vətəndaşlarına Rusiya pasportları verilməsi təhlükəli məsələdir"

Rüstəm İbrahimbəyov: "Deməli, onların gələcəklə bağlı hansıa planları var"

"Axır vaxtlar mənim Söyü Sadıqovla əlaqəm yoxdur"

- *Bəs hazırda durumun nədan ibarət olması barədə malumatınız varmı?*

- Yox. Məlumatım yoxdur. Zəng edən də olmadı. Gördüm ki, heç mənim müsahibəmə de fikir verən olmadı.

- *Diqqətçəkən bir məsələ var ki, bir sira xarici ölkələrdən prezident Putini və basnazir Medvedevə ÜAK-la bağlı müraciətlər olur. Neca bilişiniz, Rusiya hakimiyyəti bu müraciətləri nəzərə alıb təşkilatın lağıvi qərarını durdura bilərmi?*

- Yox. Çünkü Putin dəfələrlə deyib ki, o, belə işlərə qarışır. Bu, hüquq məsələdir və ne prezident, nə də baş nazir belə şeylərə müdaxilə etmir.

- *Söyü Sadıqov da demis-*

di ki, imkanlarından istifadə edib Rusiya hakimiyyatindəki ayrı-ayrı çevrələrlə ÜAK barədə müzakirələr aparı bilər. Sizin aranızda bununla bağlı müzakirələr olubmu?

- Xeyr. Axır vaxtlar mənim onunla əlaqəm yoxdur. Bir az da xəstəyəm, bağışlayın...

- *Allah kömək olsun! Rüstəm bəy, sizinlə əlaqə sacları müşkən bir məsələ barədə də soruşum. Bugünkülərdə belə məlumatlar yayıldı ki, Rusiya ərazisində yaşayan tələhət, kurd və digər milli azlıqların nümayandalarına Rusiya pasportu paylanır. Bir sira müsahidəçilər bunu Azərbaycan üçün növbəti təhdid hesab edir. Bu fakt sizin narahat edir mi?*

- Azərbaycan vətəndaşlarına Rusiya pasportları verilirsə, bu, təhlükəli məsələdir. Deməli, onların gələcəklə bağlı hansıa planları var. Çünkü Rusiyada güclə vətəndaşlıq almaq olur, birdən-bire nəyə görə başqa ölkənin vətəndaşlarına pasport paylaşınlar? Deməli, bunun bir səbəbi var, elə-bələ deyil. Amma Rusiyada yaşayan azərbaycanlılara pasport verilirsə, əksinə, yaxşı haldır. Bu halda o insanlar müəyyən hüquqlar elde edəcəklər.

- *Narahatlıq həm də bununla bağlıdır ki, Rusiya ötən illərdə separatçı Abxaziyada, Cənubi Osetiyada yaşayışın insanlara da Rusiya pasportları paylaşımdır...*

- Mən də onu deyirəm ki, bu, heç vaxt bizim xeyrimizə ola bil-məz.

- *Rüstəm bəy, separatçılara soruşturma məqsədim var. Bir ara Qarabağ ermənilərinə da Rusiya pasportları paylaşılmayı iddia olunurdu. Bu, nə dərəcədə realdır?*

- Rusiyada bu pasportlar paylanırsa, deməli, Rusyanın məqsədi var. Moskva məqsəd-siz belə iş görmez. Ancaq onu deyə bilərəm ki, bu məqsəd Rusyanın xeyrinə olsa da, bizim milli maraqlarımıza qəti şəkildə ziddir. Mən bundan başqa ne deyə bilərəm? Hardan bilirəm ki, nə məqsədə aparırlar?

- *Necə hesab edirsiniz, Rusiya Azərbaycanla bağlı yeni bir prosesini başlatmaq istəyir?*

- Mən onu deyə bilmərem.

□ Elşad PASASOV

dim edəcək.

Kürdistan dövlətinin elan edilməsi üçün referendum keçirilməsinin bölgəyə nə vəd etdiyi barədə suallarımıza cavabında politoloq Qabil Hüseynli bildirdi ki, Məsud Bərzani ABŞ-in və Avropanın bir sira dövlətlərinin xeyir-duasını alıb, ona görə də referendumu gedir. Bölgədə çox qorxulu hadisələrin yaşanması gözlənilir: "Həle Barack Obama hakimiyyəti zamanında vitse-prezident Co Bayden Kürdistanın müstəqilliyi barədə açıq şəkildə vəd etmişdi. Bu da medəda geniş əks-səda doğurmışdu, Türkiyənin və rəsmi Bağdadın etirazına səbəb olmuşdu. Son proseslər isə onu göstərir ki, məsələ artıq həll olunma mərhələsinə qədəm qoyub. Artıq Məsud Bərzani şimalı İraq erazilərində müstəqillik referendumunu keçirmək qərarını da verdi. Bu, mənəcə, ABŞ-la razılışdırılb. Üstəlik, bir sira mühüm Avropa dövlətləri ilə də razılışdırıldılarını söyləmək olar. Almaniya ilə Türkiye arasında münasibətlər son zamanlar xeyli pisləşib, hətta Almaniya İncirlikdəki NATO bazasından hərbi qüvvələrini çıxarıb. Hollanda və Avstriya ilə də hələ münasibətlər yaxşı deyil. ABŞ-la

lərə qarşı, o cümlədən Türkiyəye qarşı istifadə olunacaq. Bu məsələyə ABŞ he deyə bilər, amma 26 ərəb dövlətinin heç biri, Türkiyə, İran buna he deməyəcək. Ona görə də bu məsələ ətrafinda bölgədə böyük bir müharibə vəziyyəti yaranıb. İndi həmin problemlərin yaradılmasına başlayıblar.

Türkiyənin sərhədində müstəqil kurd dövlətinin yaradılması

Ermənistən Vaşinqtonda Rusyanın maraqlarını yeridir

Ermənistən Moskvanın dəstəyi qarşılığında onun məraqları daxilində çıxış edir. Modern.az xəber verir ki, bu barədə İsrailin Beqit Sadat Mərkəzinin və Bar Ilan Universitetinin əməkdaşı Aleksandr Murison "The Washington Times" qəzetində məqaləsində yazıb.

"Rusyanın MDB məkanındakı en asılı vassali Ermənistən ABŞ-da güclü etnik lobbisi mövcuddur. Əvvəller daha çox "erməni soyqırımı" və Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı mövqə sərgileyən erməni lobbisi son illərdə Rusyanın maraqlarını gücləndirməye xidmət edir"- deyə müəllif yazır.

Murisonun fikrincə, Rusyanın siyasi ve hərbi yardımını olmadan mövcudluğunu sual altında olan İrəvan buna görə Konqresdəki dostlarından Moskvanın xeyrinə istifadə etməyə çalışır.

Rusya Dumasının Müdafiə Məsələləri üzrə keçmiş komitə sədri Aleksey Arbatov Rusiya ilə Ermənistən arasındaki münasibətləri klassik hərbi-siyasi alyans adlandırıb.

"Ermənistən Rusiyasız regionda sağlam qala bilməz, amma Ermənistənsiz Rusiya da Qafqazda son mövqelərini itirəcək. Ermənistən kiçik ölkə olsa da, Cənubi Qafqazdakı forpostumuzdur. Bizim üçün Ermenistən ABŞ üçün İsrailin dəsiği önemdən daha vacibdir" - deyə Arbatov deyib.

Murison isə Ermənistən region üçün törfədiyi təhlükələrdən danışır.

"Vaşinqtonda ictimai düşüncə mərkəzləri Ermənistən Rusyanın vassali olduğunu, Kremlin geogiyası və geostateji maraqlarına xidmət etdiyini unudur. İrəvanın diplomatik və hərbi doktrinasi Rusiya ilə əməkdaşlığı əsas prioritet kimi qəbul edir. Yaxın Şərqi və Avropada deyişkən siyaset yürüdən Rusyanın dostlarının ABŞ-in dostu sayılması indiki şəraitdə məntiqli deyil".

Murisonun fikrincə, Ermənistənə hərbi və maliyyə yardımının ayrılmaması, bu ölkənin Vaşinqtonun dostlarından biri sayılması ölkənin milli maraqlarına cavab vermir.

Bölgəni silkəleyəcək düyməyə basıldı - Kürdistan dövləti üçün referendum

Məsud Bərzani ABŞ-in və Avropanın bir sıra dövlətlərinin xeyir-duasını alıb

Iraq Kürd Regional Hökumətinin başqanı Məsud Bərzani sentyabrın 25-de kürdlərin müstəqilliyi üçün referendum keçiriləcəməni bəyan edib. İraq Kürdistan Regional Hökumətinin Məsud Bərzaninin rəhbərliyi ilə keçirilən iclasında kürd partiyaları referendumun 25 sentyabrda keçirilməsini qərarlaşdırıb. Referandumun keçirilmə gününü Məsud Bərzani özünün twitter hesabından elan edib.

Xatırladaq ki, İraq Kürdistanı İraqın tərkibində muxtarıyyətdir və onun bu statusu ölkə konstitusiyasında öz əksini tapıb.

Onu da qeyd edə ki, İraq Kürdistanının başçısı Məsud Bərzani BMT-nin baş katibi Antonio Guterrişlə bu ilin martında görüşərək müstəqilliklə bağlı referendumun yaxın vaxtlarda keçiriləcəməni bildirmişdi. O qeyd etmişdi ki, referendum prosesi zamanı Bağdad başda olmaqla, bütün lazımı tərəflərlə əlaqədə olacaqlar, zorakılığa meyl edilməyəcək.

Az sonra isə Məsud Bərzani Almaniyanın xarici işlər naziri Ziqmar Gabriele birgə keçirilən

Məsud Bərzani

Bərzanının həmin bəyanatı verdiyi gün Vaşinqton bəyan etmişdi ki, ABŞ Şimalı İraq Kürd Muxtarıyyətine 300 milyon dollar dəyərində silah, sursat yar-

da AKP iqtidarı münasibətləri bölgəni çəkən qarşı, o cümlədə Türkiyəye qarşı istifadə olunacaq. Bu məsələyə ABŞ he deyə bilər, amma 26 ərəb dövlətinin heç biri, Türkiyə, İran buna he deməyəcək. Ona görə də bu məsələ ətrafinda bölgədə böyük bir müharibə vəziyyəti yaranıb. Bölgədə yeni bir dövlətin yaranması bütün dövlətləri çalxalayaq, hətta dünya üçün yeni problemlər yaranacaq. Cox iddi qorxulu tendensiyadır. Müstəqil kurd dövlətinin yaranması bölgədə yeni ittifaqların, məsələn, Türkiye-Səudiyyə Ərəbistanı-Iraq-Misir ittifaqının yaranmasına gətirib çıxara bilər. Böyük ehtimalla İraq hətta silahlı yolla müqavimət göstərəcək.

Kimlərə düşüne bilər ki, prosesin arxasında ABŞ dayanıbsa, Vaşinqton İraqın və digər adını çəkdiyim dövlətlərin etirazını təyid edəcək. Ona görə də bu məsələ ətrafinda bölgədə böyük bir müharibə vəziyyəti yaranıb. Bölgədə yeni bir dövlətin yaranması bütün dövlətlərin hamisinin, o cümlədən də Türkiyənin, İranın ciddi etirazına səbəb olacaq: "Bu, bir barit çələyinə bənzəyir və bu barit çələyi ayrı-ayrı iki dövlətlərin əlinde başqa dövlət-

□ Etibar SEYİDAĞA

Son iki gün ərzində keçirilən 3-cü Avropa İttifaqı-Azərbaycan biznes forumunda Azərbaycanla Avropa İttifağı arasında münasibətlər geniş müzakirə olunub. Avropa Komissiyasının Qonsuluq siyaseti və genişlənmə ilə bağlı damışqlar üzrə Baş Direktoratlığının "Şərq tərəfdarlığı" departamentinin direktoru Lourens Meredit biznes forumunda çıxışında deyib ki, Avropa İttifaqı Azərbaycana ən böyük sərməye qoyma tərəfdirdir.

Söhbət 7 milyard avro bir-başa investisiyadan gedir. O bildirib ki, bu rəqəmdən 2,5 milyard avro qeyri-neft sektoruna yönəlib: "Biz Azərbaycanın iqtisadi diversifikasiyada qətiyyətli olduğunu görürük. Avropanın 300-dən çox şirkəti Azərbaycanda bizneslə məşğul olur".

L.Meredit qeyd edib ki, Cənub Qaz Dəhlizi və bu kimi digər layihələr Al-Azərbaycan münasibətlərinin mühüm istiqamətləridir.

Al-nin Azərbaycan nümayəndəliyinin rəhbəri Malena Mard isə bildirib ki, Azərbaycanla Aİ arasında imzalanması planlaşdırılan yeni sazişin əməkdaşlığı daha da genişləndirəcəyinə ümidi edir. Yeni saziş tərəfdəşlik və əməkdaşlıq haqqında sazişi əvəzləyəcək.

Danışqların başlanması siyasi ekspertlər Azərbaycan-Al münasibətlərinin yeni mərhələyə qədəm qoyması ki-mi şərh edirlər. Azərbaycan Gürcüstandan fərqli olaraq Avropa ilə assosiativ saziş imzalamasa da, strateji tərəfdəşlik sazişinin imzalanmasında məraqlıdır.

Ancaq bu sazişin imzalanması ilə bağlı tərəflər arasında müəyyən şərtlər var və o, şərtlər tərəflər arasında razılışdırılmışdır. Qeyd olunur ki, bu şərtlər əsasən Azərbaycanın Ümumdünya Ticarət Təşkilatına üzvlüyü, Azərbaycanda siyasi, iqtisadi islahatların həyata keçirilməsidir. Azərbay-

can Avropa İttifaqı ilə siyasi bərabərlik əsasında bir saziş istəyir. Bu o deməkdir ki, Azərbaycan Avropa İttifaqının siyasi assosiasiya və iqtisadi integrasiyası tekliflərindən özü istədiyi həcmə faydalana biləcək.

Bakıda keçirilən Al-Azərbaycan biznes forumunda qurum rəsmilərinin çıxışlarında demokratiya məsələsinə toxunmaması isə beş iddiaları ortaya çıxarıb ki, ABŞ prezidenti D.Trampın kənar ölkələrin daxili işlərinə qarışmamaq siyasi xəttini Aİ də davam etdirəcək.

"Turan" informasiya agentliyinin direktoru Mehman Əliyev "Yeni Müsavat" a bildirdi ki, biznes forumda yalnız iqtisadi məsələlərdən danışılması təbiidir: "Çünki bu tədbir adın-dan da göründüyü kimi, sırf iqtisadi mövzuda tədbirdir. Avropa İttifaqı və Azərbaycan arasında tərəfdəşlik haqqında saziş həzirlanması üzrə danışqlar və sonda sazişin imzalanması Azərbaycanda demokratiya və insan haqları məsələsinə də müsbət təsirini göstərəcək. İki ilə yaxın idi ki, Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında ciddi məsləhətəşmələr aparılmışdır və bu illər ərzində vəziyyət heç de yaxşılaşğa doğru getməyib.

Avropa İttifaqı ilə məsləhətəşmələr aparılmadığı müddətdə ölkədə demokratiya sahəsində vəziyyət mənfiyə doğru inkişaf etdi. Danışqların sürətlənməsinin və sonda saziş bağlanması nəticəsində demokratiyaya da müsbət

"Aİ Azərbaycanın daxili işlərinə qarışmayaçaq" - iddiə barədə reyler

Mehman Əliyev:
"Avropa İttifaqı daxili işlərə qarışır və bundan sonra da qarışacaq"

təsir göstərəcəyini söyləmək olar. İmzalanması gözlənilən sazişdə şübhəsi ki, insan haqları və demokratiya məsəlesi də yer alacaq. Əslində son illər bu məsələ prioritet məsələlərdən- dir. İmzalanacaq sazişin 70 faizi qanunun alılıyi, demokratiya, insan haqları sahələrini əhatə edəcək. Bu, çox böyük bir komponentdir. İndi qədər Azərbaycan Avropa İttifaqı ilə saziş imzalamayıb. "Şərq tərəfdəşliyi" programı çərçivəsində Azərbaycan və Belarus saziş imzalamayıb. Bu da onunla bağlıdır

Sərdar Cəlaloglu:
"Avropa İttifaqı daxili işlərə qarışmamaq siyasetini üstün tutacaq"

ki, sazişdə əsas komponentlər məhz siyasi yüksək komponentlərdir. Əgər sırf iqtisadi ol-saydı, hökumətin imzalaması üçün daha asan ola bilərdi. Siyasi komponentlər geniş olduğunu Azərbaycan hakimiyəti məsələnin həllini bu vaxta qədər uzadıb ki, imzalanmasın. Amma artıq danışqlar yenidən başlanıb və məsələ elə həddə çatıb ki, həll olunmalıdır".

O ki qaldı ABŞ-in kənar ölkələrin daxili işlərinə qarışma-yacağı və Aİ-nin də daxili işlərə qarışmamaq öhdəliyi götürülər

cəyi barədə reylerə, Mehman Əliyev dedi ki, bu iddialar əsas-sızdır:

"Bele söhbət yoxdur. Əslində Trampın prezidentliyi başlayandan sonra ABŞ-in siyasetində dəyişiklik olmayıb. Amerika yene Suriyanın da, İranın, İraqın da, Avropanın da, Rusyanın da, Azərbaycanın da işinə qarışır. Həyata keçirilən həbslərlə bağlı Azərbaycan hakimiyyətinə edilən çağış, verilən bəyanat daxili işlərə qarışmaq deyil. Avropa İttifaqının da xəttində heç nə dəyişməyib. Avropa İttifaqı da daxili işlərə qarışır və bundan sonra qarışacaq. Azərbaycan Avropa İttifaqı ilə danışqlarda müəyyən güzəştlər etməli olacaq. Çünkü hazırlı ağır sosial durumda Azərbaycanın Avropa İttifaqı ölkələrinin səryayəsinə, köməyinə və banklarının dəstəyinə ehtiyacı var. Avropa İttifaqı ilə danışqlara həm demokratik, həm siyasi, həm də iqtisadi baxımdan imkan kimi baxmaq lazımdır".

ADP sədri Sərdar Cəlaloglu isə qeyd etdi ki, danışqların sonunda ikirəfli saziş imzalansa belə, bunun Azərbaycanda demokratiya və insan haqlarının durumuna ciddi müsbət təsir edəcəyini gözləmir: "Avropa İttifaqı demokra-

tiya məsələsində daxili işlərə qarışmamaq siyasetini üstün tutacaq. Azərbaycan sanki Avropa İttifaqına şərt irolu sürür ki, daxili işlərimizə qarışmaq öhdəliyi götür, sonra saziş imzalayaq. Ortada Avropa Şurası təcrübəsi var. Azərbaycan Avropa Şurası ilə nəinki hansısa saziş imzalamaqdan da daha irolu gedərek 2001-ci ildə Avropa Şurasının üzvü oldu. Azərbaycanda demokratiya, insan haqları sahəsində geriləmələr mehz ölkə Avropa Şurasının üzvü olduqdan sonra vüsət aldı. 2001-ci ildən evvel və sonrakı İndiyə qədərkı dövrü müqayisə etdikdə nə qədər geriləmənin baş verdiyi Görürük. Ona görə də ortada heç də müsbət qiymətləndirilməsi mümkün olmayan Avropa Şurası təcrübəsi olduğu üçün Avropa İttifaqı ilə hansısa ikirəfli sazişin imzalanmasının da Azərbaycanda demokratiyanın dırçılmasına gətirib çıxarağınə ümidi yoxdur. Sazişin imzalanmasının iqtisadi sahədə müəyyən müsbət təsirləri ola bilər. Amma hər bir halda biz hesab edirik ki, Azərbaycan üzünü Qərbe doğru çevirmeli, Avropaya integrasiya yolunu tutmalıdır".

□ Etibar SEYİDAĞA

İran'a qarşı "hibrid" müharibə

İŞİD-in Tehrana qədər gedə bilməsini kimlər və necə təmin edib?..

Iyunun 7-də İran paytaxtında törədilən terror aktları nəticəsində ölünlərin sayı 16 nəfərə çatıb. Terror qurbanlarının əksəriyyəti parlament binasına hücum zamanı öldürülüb. Onlardan birinin - sağ ələ keçən in isə kadrları yayılıb. Görünür ki, terror aktı ciddi şəkildə, yüksək peşəkarlıqla hazırlanıb. Terrorçuların İran vətəndaşları olduğu bildirilir.

Terror hücumunun məsuliyyətini IŞİD öz üzərinə götürüb. Ancaq rəsmi Tehran hücum arxasında Səudiyyə Ərəbistanının dayandığını düşünür. İran İnqilab Keşikçiləri Korpusu (SEPAH) Tehran terroruna görə Səudiyyə və ABŞ-ı günahlandırıb. Yayılan rəsmi açıqlamada terror hücumunun ABŞ prezidentinin Ərəbistana səfəri və Səudiyyə liderləri ilə görüşdən qısa müddət sonra baş verib. Eyni zamanda IŞİD-in bu hücumun məsuliyyətini öz üzərinə alması terrorun baş verməsində adıçəkilən ölkələrin rolunun olduğuna işərdir.

Iranın dini lideri Ayətullah Xəməneyi və prezident Həsən Ruhani də baş verənlərə münasibət bildirib. H.Ruhani bu hücumun İranı birləşdirəcəyini və terrora qarşı müba-

rizəyə diqqətinin artmasına səbəb olacağını deyib. Ayətullah Xəməneyi isə tələbələrlə görüşündə terror hücumunu "fişəngə" bənzədir. Dini lider deyib ki, bu hücumlar dövlətin fealiyyətinə heç bir təsir etməyəcək. Öz növbəsində Səudiyyə Ərəbistanı xarici işlər naziri Adil Əl-Cubeyr terrorla əlaqələrinin olmadığını və hadisəni qınamıqlarını bildirib.

Tehran terrorunun mezbət

bu ərəfəyə təsadüf etməsi mediada çoxlu sayda şəhərə, fərqli yozumlara səbəb olub. Məsələ ondadır ki, bu hadisələr Trampın Səudiyyə Ərəbistanına səfəri, 350 milyard dollarlıq anlaşma imzalama və "ərəb NATO-su"nun qurulması və ardınca baş verən Qəter olayları ilə eyni dövrə təsadüf edib. Çünkü Tramp

dır ki, İran'a açıq müharibə real deyil. Çünkü bu, daha böyük itki və xaç vəd edir. Ancaq əvvəzdə İranı içəridən zəiflətmək üçün "hibrid" müharibə taktikasına el atıla bilər. 2000-ci illərin əvvəllərində İsrail İranı zəiflətmək üçün bir neçə nüvə obyektinə kibər-hücum etmiş və partlayışlar töötəmişdi. Eyni zamanda İsrail agentləri İranın nüvə alımlarını terrorra məruz qoymuşdular.

Bununla da İranın nüvə programına ciddi zərəbə vurulmuşdu.

İndi eyni xətti körfəz ölkələri, xüsusən də İranla açıq müharibə vəziyyətində olan Səudiyyə krallığı və ABŞ həyata keçirmək istəyir. Ötən il Səudiyyə Ərəbistanı rəsmiləri İranda daxili qarışılıqlı yaradılması üçün etnik və dini fərqliliklərdən istifadə haqqında tezisler irəli sürüb. Yeri gəlmışkən,

hədəf qruplar arasında Pakistan və Əhvaz rayonunda yerləşən sünni əhalisi, kurd etnik qrupları və azərbaycanlılar varıdı.

Bu arada Tramp ABŞ Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsinin İran əməliyyatları bölməsinə İran'a qarşı aqressiv münasibəti ilə tanınan təcrübəli kəşfiyyatçı Maykl D'Andreani təyin edib. MKI-nin en təcrübəli və müsəlman əlemi yaxşı bilən D'Andrea həm də "Ayetullah Mayk" kimi tanınır. ABŞ-in bin Ladeni öldürdüyü əməliyyatdan bəhs edən filmde də xarakteri yer alan təcrübəli kəşfiyyatçı Pakistan, Yəmen kimi ölkələrdə pilotuzluq aparatlarla havaya zərbələrinde rol olsu kəşfiyyatçıdır. 2008-ci ilin fevralında Dəməşqdə Hizbullah komandiri İmad Muğniyənin qəlinde də Maykl D'Andreanın adı keçir.

Hər halda, bütün işaretlər İran'a qarşı böyük müharibənin başladığını göstərir. Son Tehran olaylarında hələlik hansı ölkəni günahlandırmak mümkün olmasa da, bunun tamamıla İŞİD-in fealiyyəti olması inandırıcı deyil. Çünkü İŞİD yaradıldığı gündən bu yana İranı əsas hədəfi elan edib. Ancaq bu gün qədər İŞİD İran ərazisində terror törəde bilməyib. İŞİD-in Tehrannın mərkəzinə qədər necə gelə bilməsi haqqında sualın cavabı son olaylarda axtarılmalıdır.

□ Kənan RÖVŞƏNOĞLU

Rusiya parlamentinin üzvü, deputat Vladimir Jutenkov istifa verib. O, bununla bağlı seçicilərindən üzr istəyib və sözügedən addımlını biznes sferasında fəaliyyəti ilə əlaqələndirib. Daha dəqiqi, Jutenkov bildirib ki, bundan sonra daha çox biznesə zaman ayırmış isteyir. Bu isə bizi istər-istəməz Azərbaycan parlamentinin biznesmen deputatlarını xatırlamağa vadar etdi.

Siyahya keçmədən öncə xatırladıq ki, dünyada bu tendensiya əksinədir. Belə ki, da-ha çox biznesmenlərin, milyonerlərin müəyyən mərhələdən sonra siyasetə meyl etməsi tendensiyası özünü göstərir. Yəni onlar hansısa formada öz investisiyalarını, güclərini siyasetə yatarıv və bundan müəyyən dividend əldə etməyə çalışırlar. Azərbaycanda isə bir çox hallarda siyaset ticarətdə uğur qazanmanın yollarından birdir. Bunun səbəbləri isə sərr deyil - biznes sahəsində yandırılan yaşıł işq, bəzi problemlərin, bürokratik əngəllərin aradan qalxması... Bütün bunlar siyasetçilərin, daha çoxsa deputatların uğurlu biznesmen olmasına şərtləndirir.

Biznesmen deputat deyəndə daha çox oxuların yadına Milli Məclisin Sosial siyaset komitesinin sədri, Lənkəranın deputati Hadi Rəcəbli düşür. Deputat dəfələrlə biznesinin olmadiğını desə də, faktlar öz sözünü deyir. Onun Lənkəranda dəniz kenarında yerləşən "Palidli Sahil" istirahət mərkəzinin de-faktō sahibi olduğu deyilir. Hətta o, özü dəfələrlə mətbuatdan "Azərbaycanın imkanlı Kışılərini "Palidli"da istirahətə dəvət edirəm" deyə çağırışlar edib. Baxmayaraq ki, daha sonra bunun strateji yanlışlıq və qanunla qadağan olduğunu fərqliə varandan sonra sözügedən obyekti ona yox,

Şirkəti, hoteli, restoranı olan deputatlar...

Milli Məclisin biznesmen üzvləri kimlərdir; rus deputat Vladimir Jutenkov siyaset yerinə biznesi seçdi, bəs bizimkilər?

oğluna məxsus olduğunu bildirib.

Lənkəranlı daha bir biznesmen deputat isə Rüfət Quliyevdir. O da "European Tobacco Baku" ASC-nin idarə Heyətinin sədridir. "European Tobacco Baku" ASC ölkəmizdə tütün

məmulatlarının istehsalını yerinə yetirir.

Əsəbil Qasımov 2010-cu ildə millət vəkili seçilənə qədər "Karat" MMC şirkətinin prezidenti olub. 2006-cı ildə "Karat" MMC-nin də daxil olduğu "Karat Holding" yaradılıb. İki il son-

ra "Karat" MMC Mənzil Tikinti Kooperativi kimi qeydə alınıb. Həmin holdingdə və MTK-da idarəciliyi Ə.Qasımov deputat seçiləndən sonra yaxınlarına tapşırıb.

Hüseynbala Mirələmov da

duzu bildirilir. Deputatin bundan əlavə Salyanda ferması da mövcuddur.

Abşeron və Sumqayıt seçicilərini təmsil edən deputat Hacı Salayev üç min işçini özündə birləşdirən "TRUS" MMC-nin sahibidir. Onun bununla yanaşı

diger iri şirkətlərinin də olduğu deyilir.

Lerikin deputati İqbal Məmmədov "Kəpəz-Yıldız" şirkəti və Azərbaycanın ən tanınmış turizm mərkəzlərindən olan - "Relax" İstirahət Mərkəzinə rəhbərlik edir.

96 sayılı Goranboy-Naftalan seçki dairəsinin deputati Mahir Aslanov "Kəpəz Group" şirkətinin sahibidir. Şirkət həzirdə Almaniya, Türkiyə, BƏΘ, Gürcüstan, Rusiya və Ruminiyaya ilə güclü əlaqələr qurub. Diğer tərəfdən, "Kəpəz" hotel, "Happy Inn" hotellər şəbəkəsinin də ona məxsus olması barədə məlumatlar yer almada...

Amma qanunvericilikdə

göstərilib ki, şəxs deputat fəaliyyəti ilə birgə biznes işini həyata keçirə bilməz. Yəni biznes strukturlarında rəhbər vəzifələrde işləye bilməz. Amma deputat Mülki Məcəlləyə uyğun əmlak əldə edə və səhm sahibi olar bilər. Yəni birbaşa müəssisənin idarəciliyində iştirak etmədən, sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olmamaq şərti ilə mülki hüquq daşıya bilər. Qanuna görə, Milli Məclisin üzvləri biznes sahələrində gəliblərə, həmin sahələri mütləq başqa adama təhvil verməli və onun idarəciliyində iştirak etməməlidirlər. Qanunda isə göstərilib ki, deputatlar biznes işində çıxmaları barədə yazılı məlumat vermelidirlər. Əger bunu etməyiblərse, Mərkəzi Seçki Komissiyasının təşəbbüsü və Konstitusiya Məhkəməsinin qərarı ilə onların deputatlıq fealiyyətinə xitam verilə bilər.

□ Sevinc TELMANQIZI

Azərbaycanın milyonları yeni NATO ölkəsində təhlükədə

Fikrət Yusifov: "Yatırım etmiş tərəfin rahatsızlığı keçirməsi üçün heç bir əsas ola bilməz"

Monteneqronun NATO-ya üzv olması, gözləniləndi ki, Rusiya tərəfindən ciddi narahatlıqla qarşılımın. Artıq məsələ ilə bağlı Kreml rəhbəri Vladimir Putin də mövqeyini bildirib. O, üstüortülü şəkildə Monteneqronun NATO-ya üzvlüyünün heç nəyi dəyişməyəcəyinə, yeni başının üzərindəki mümkün təhlükədən siğortalanmadığını işarə edib.

Rusiya rəhbərinin əslində bununla Qərbe meydan oxuduğu, Monteneqro hökumətinə mesaj ünvanlığı vurğulanır. Azərbaycan açısından da məsələni müxtəlif cür dəyərləndirirlər. Monteneqroya külli miqdarda yatırımların həkumətinə vəsaitləri necə qoruyacağı, onların taleyinin necə olacağı suallar doğurur. Heç şübhəsiz ki, rəsmi Moskva Monteneqronun Qərb yolculuğunu sükütlə qarşılamaq yarar. Bu zaman isə Azərbaycanın oradakı biznes bazarına da zərbə dəymə ehtimalları yaranır. Neticədə rəsmi Bakının seçim qarşısında qala-

cağı indidən görünür. Hökumət biznesini qoruyarsa, Rusiyaya arxa çevirməli olacaq. Bunun eksini isə edərsə, o zaman bu ölkədəki biznesi təhlükə altına düşə bilər.

Politoloq Elçin Mirzəbəyli Monteneqronun NATO-ya üzv olmasının heç nəyi dəyişmədini düşünür: "Putinden daha önce Rusyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov bəyan etmişdi ki, Moskva NATO-nun genişlənməsinin əleyhinə deyil. Təbii ki, bu, faktiki olaraq NATO ilə işbirliyi içərisində olan ölkələrə aid olan yanaşmadır. Monteneqronun NA-

TO-ya üzvlüyü onszu da Rusiya üçün heç nəyi dəyişmir. Bu ölkə ABŞ-in Şərqi Avropadakı ən yaxın müttefiqlərindən biridir. Monteneqro Avropa İttifaqına tamhüquqlu üzv olmasına daha da tezleşdi-

rə bilər. Bu baxımdan, Rusiya üçün Monteneqro məsələsində yenilik baş verməyib. Əslində Rusyanı NATO ilə bağlı narahat etməli olan amillərin sayı kifayət qədərdir. Bunların ar-

sında en önəmlisi NATO ölkələrinin Rusiya təcavüzü qarşısında fikir ayrılıqlarına son qoyması və bu təcavüzün qarşısının alınması üçün alyansın vəhid bütçəsinə əlavə olaraq 370 milyard dollar vəsait ayırmak barədə razılığa gəlmələridir. Bu vəsait isə tekçə silahlanma

üçün nəzərdə tutulmayıb. Bu baxımdan, Rusyanın NATO-ya meydən oxuması inanırdıcı görünür. Putinin açıqlaması dənədən Rusyanın Monteneqro məsələsində NATO ilə qarşidurmaya getməyəcəyi təessüratını yaradır. Monteneqronun NATO-ya üzvlüyü Azərbaycan üçün də heç nəyi dəyişmir. Ona qalarsa, Azərbaycana ən çox investisiya yatırımları oləkələr elə NATO üzvü olan ölkələrdir. Rusyanın özü də NATO üzvü olan Türkiye ilə iqtisadi əməkdaşlığı genisləndirir. NATO üzvü olan ölkələrde Rusyanın da sərmayələri var, yaxud əksinə... Bu baxımdan, Rusyanın məhz Monteneqro ilə bağlı məsələdə Azərbaycana təzyiq edəcəyi inanırdıcı deyil. Rusiya onszu da təzyiqlərinə ara vermir. Əger Rusyanın arzu və istəklərinə görə hərəket etsek, o zaman bizim üçün

həyati əhəmiyyət kəsb edən bütün layihələrde iştirakımızı dayandırmalıyıq. Rusiya demokratikləşməyənə qədər Azərbaycanın bu ölkə ilə sivil tərəfdəşliq münasibətləri qurması mümkün olmayacağı. Rusyanın yanında olmaq dünyadan tecrid olunmaq, perspektivi olmayan bir yola baş vurmaqdır. Döyünün geləcək siyasi sistemində Rusyanın iddialarına yer yoxdur. İndiki mərhələdə isə biz yalnız özümüzü qorunmalıyıq".

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadi alım Fikret Yusifov Azərbaycan tərəfin biznesinin təhlükə altına düşdüyü düşünür: "Əger Azərbaycan tərəfin hər hansı bir ölkənin ərazisində yatırımlar edibə, həmin ölkədə siyasi hakimiyətin və ya siyasi baxışların dəyişməsi ora yatırılmış vəsaitlərin derhal geri çəkilməsi anlamına gəlməlidir. Bir ölkədə siyasi hakimiyətin və ya siyasi baxışların dəyişməsi, həmin ölkədəki biznes mühitindən hər hansı bir təhlükə yaratmırısa, bu halda yatırımlı etmiş tərəfin rahatsızlığını keçirməsi üçün heç bir əsas ola bilməz. Bu səbəbdən də bizim iş adamlarımızın və ya dövlətin özünü yatırımlı etdiyi hər hansı bir ölkənin müəyyən bir hərbi alyanca üzv olmasının nəyi dəyişməcəyi inanırdıcı görünür".

□ Cəvənşir ABBASLİ

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Bu ay Azərbaycan və Ermənistan prezidentlərinin sonuncu - Sankt-Peterburq görüşündən bir il ötür. O vaxt Rusiya prezidenti Vladimir Putinin təşəbbüsü və iştirakı ilə baş tutmuş həmin görüşdə problemin mərhələli həll variantının alternativinin olmadığı qənaəti daha da möhkəmlənmiş, bu yönələn anlaşma əldə olunacağına ümidi artırıldı. Sankt-Peterburq görüşü həm də "4 günlük" aprel müharibəsindən az sonra reallaşan ikinci yüksək səviyyəli temas olması ilə yadda qalmışdır.

Əfsuslar olsun ki,

***

ATƏT-in Minsk Qrupu "Azərbaycan və Ermənistan işgal olunmuş ərazi-lərdə hazırda genişmiqyaslı əməliyyatların bərpasına yaxındır". Musavat.com xəber verir ki, belə bir qənaəti tanınmış rusiyalı tarixçi alim və analistik Oleq Kuznetsov "Vestnik Kavkaza" neşrinə açıqlamasında dile getirib. Onun sözlərinə görə, bunun bir səbəbi də son illər hər iki ölkədə baş verən siyasi dəyişikliklərdir.

"Ermənistanda siyasi idarəcilik sisteminin parlament formasından prezident formasına keçidi bu ölkədə siyasi rejimin xarakterini dəyişməyib. Hələ də Ermənistanda Qarabağ müharibəsi dönməndəki qanunsuz silahlı birləşmələrin səhraları olası da, bundan o tərəfə faktiki, getməyib və ardına çok vacib olan işi - sülh prosesinin davamlı olması üçün gərəkən addımları atmayıb. Bu da acı reallığı: yeni müharibə riski hazırlı ekspertlər tərəfindən heç vaxt olmadığı qədər yüksək qiymətləndirilir.

idarəcilik sisteminin parlament formasından prezident formasına keçidi bu ölkədə siyasi rejimin xarakterini dəyişməyib. Hələ də Ermənistanda Qarabağ müharibəsi dönməndəki qanunsuz silahlı birləşmələrin səhraları

Rusiyalı jurnalistin sualı Nalbəndyanı özündən çıxardı: "Bu sual Bakıda yazılıb..."

Ermənistanın xarici işlər naziri Edvard Nalbəndyan İtaliyaya səfəri çərçivəsində Romada öz italyan hemkarı Ancelino Alfano ilə görüşüb. Görüşdən sonra isə birgə mətbuat konfransı keçirilib.

Musavat.com-un xarici qaynağa istinadən verdiyi xəbərə görə, mətbuat konfransında Nalbəndyan ona Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı sual ünvanlayan rusiyalı jurnaliste sərt cavab verib. Məsələ ondadır ki, Ermənistandı XİN başçısı jurnalisticin "işgal edilən Azərbaycan ərazi-lərini nə vaxt azad edəcəksiniz" suali ilə çıxılmaz duruma düşüb. Bu üzdən də Nalbəndyan jurnalistə əsəbileşib.

"Mən təəssüf edirəm ki, belə bir suali mənə verdiniz. Bu sual ya redaksiyada yazılıb, ya da Bakıda", - deyə o qəzəbini gizlədə bilməyib. Bundan sonra o, abstrakt şəkildə bəyan edib ki, onlar ATƏT-in Minsk Qrupunun münaqişənin həlli ilə bağlı tövsiyələrinə qulaq asırlar.

Qarabağ

Sülhə yox, səvəsədə aparın

dənişiqlər - çıxış yolu qaldımı?

Yalnız atəşkəsi qorumaq namənə vasitəciliyik ədalətli sülhə gətirməyəcək; **rusiyalı tarixçi-alim**: "Təmas xəttində istənilən incident müharibəni körükleyə bilər", "Azərbaycan hərbi üstünlüyünü gec-tez reallaşdıracaq..."

Oleq Kuznetsov

tərmeklə, düşmənin mövqelərinə dəqiq zərbələr endirmək bacarığını nümayiş etdirir. Təbii ki, bunlar təsadüfi edilmir. Bununla təkcə dölyüs bacarığının potensial tətbiqi imkanları nümayiş olunmur, eyni zamanda Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ məsələsini daha radikal üsulla həll etməyə hazır olmasi qabardılır. Məsələ de ondadır ki, əger hansıa tərəfin hərbi-texniki üstünlüyü varsa, o, gec-tez bunu praktikada da reallaşdırır".

Analitik dənə deyib: "Azərbaycana gəlince, orada da vitse-prezident institutunun tətbiqi ilə həkimiyətin şaquli xətt üzrə güclənməsi baş verib. İndi Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev ölkədə daha böyük inzibati və siyasi dəstəyə malikdir və o, genişmiqyaslı hərbi əməliyyatlara başlamağa göstəriş vermək üçün daha böyük hüquqi əsəslər əldə edib".

Politoloqa görə, önemli olan həmçinin son zamanlar Azərbaycanın öz hərbi gücünə görə işgalçı tərəfi üstələməsidir: "Son vaxtlar Azərbaycan müntəzəm şəkildə erməni qüvvələrinin bahalı hərbi texnikalarını məhv eləməklə və öz hərbi-texniki üstünlüyünü gös-

arasında müharibə olacağınan diqqət çəkir: "Madam belədir, biz hesab edə bilərik ki, siyasi gərginliyinin qradusu kəskin artıb. Son illər ərzində hər iki münaqişə tərəfi mövqə müharibəsinə aktiv döyüş əməliyyatları fazasına yaxınlaşıb".

Eksperte görə, genişmiqyaslı döyüşləri praktik olaraq, istənilən hadisə körukleyə bilər. "Təmas xəttində ölçün döyüş hərəkətləri həmişə baş verir. İstənilən atışma önce genişmiqyaslı artilleriya dueline keçə, ardınca isə ağır hückum silahlarının - tankların, hückum vertolyotlarının, yayılım atışlı raket sistemlərinin və s. tətbiqinə gətirə bilər. Yəni həm bu, həm də digər tərəfdən kiçicik incidentin miqyaslı hərbi qarşılurmaya səbəb olması mümkünür", - deyə

çoxdan əminlik var ki, Azərbaycan öz ərazisində ikinci saxta erməni dövlətinin qurulmasına heç vaxt imkan və razılıq verməyəcək. Belə bir təslimçi sülhə imza atacaq hansıa siyasetçi, siyasi qüvvə bizim ölkədə yoxdur.

Odur ki, böyük mühabibdən qaçmağın en optimal yolu tezliklə işgalçı tərəfi konstruktiv mövqeyə kökləyəcək addımların atılmasıdır. Bunun yolunu isə həmsədr dövlətlər, ələlxüsəs da Rusiya tapmalıdır. Yalnız atəşkəsi qorumaq namənə vasitəciliyik ədalətli sülhə gətire bilməz. Necə ki, 23 ildir gətirmir. Demək, genişmiqyaslı müharibə riski, hərbi və siyasi ekspertlərin də xəbərdarlıq etdikləri kimi, böyükdür.

Ancaq düşünmürük ki, bu müharibə vasitəçi dövlətlərin, Rusyanın marağında olsun. Bir sıra obyektiv və subyektiv səbəblərdən konflikte cəlb olunmuş qlobal güclər, Qərb və Kreml bunda maraqlı deyil. Onların regiondakı iqtisadi, geosiyasi, enerji maraqları, böyük investisiya yatırımları və s. buna qarşıdır. Fəqət, atəşkəs, statusu-kvo da uzun müddət belə qala bilməz. O, ya sülh anlaşması ilə yekunlaşmalıdır, ya da müharibənin növbəti fazasının başlamasına gətirməlidir. Üçüncü yol, sadəcə, yoxdur...

politoloq sonda xəbərdarlıq edib.

***

Ancaq yaranmış vəziyyətə görə məsuliyyət müstəsna olaraq işgalçi Ermənistanın üzərinə düşür - hansı ki, hamidan çox öz təxribatçı mövqeyi ilə böyük sülhü deyil, məhz böyük müharibəni yaxınlaşdırmaqdadır. Aydırkı ki, Azərbaycan öz əzəli və qanuni torpaqlarının işğalı ilə heç vaxt barışmayacaq. Bunu ən yaxşı elə İrevanda bilirlər. Vasitəçi dövlətlərdə də artıq

Sabunçu Rayon Məhkəməsində işgə edilmiş MTN-in generalı Akif Çovdarov və digər 3 nəfərin - polkovnik Səlim Məmmədov, MTN-in sabiq idarə reisi, mayor Akif Əliyev və keçmiş şöbə reisi Orxan Osmanovun cinayət işi üzrə proses sona çatmaq üzərədir. Hazırda iş üzrə on geniş epizoddardan biri - "8-ci kilometr" bazarının sahiblərindən zor gücüne almaraq Akif Çovdarov və Hilal Əsədovun ailə bizneslərinə qatılmasıdır.

Bazarın yağmalanması epi-zodu üzrə Hilal Əsədov, onun həyat yoldaşı Nüşabə Əsədova, Akif Çovdarovun ailə üzvləri, kürəkəni və digər yaxınları ifadələr veriblər. Məhkəmədə generalların ailə üzvləri dəlaşığa düşüb həqiqəti söyləyiblər. Onların bir-birini təkzib edən ifadələri ittiham aktında da yer alır.

Ortada onların söylədiklərini təkzib edən xeyli ifadə var. Məsələn, bazarı əlindən alınmış Cəfer Salmanov məhkəmədə deyib ki, MTN-ə aparılaraq ona işgəncələr verilib, zor tətbiq olunub. Hədə-qorxu ilə bazarın sahibliyindən imtinasına nail olublar. Bundan sonra bazar C. Salmanovun adından Qulu Cəfərovun adına keçirilib. Lakin alqı-satçı müqaviləsi rəsmiləşdirildən 10 gün sonra C. Səfərovun qardaşı Salman Səfərov ölkə rəhbərliyinə, o dövrde nazir olan Eldar Mahmudova şikayət məktubları yazıb, bazarın zorla əllərindən alındığını qeyd edib. Bundan sonra onu Akif Çovdarov qəbulu çağırıb.

"Bazarı satmışdıqsa, bizi ayda 1000 manat humanistlik xatirinə pul verilərdim?"

S. Səfərov deyir ki, A. Çovdarova görüsələri MTN-in giriş qapısındaki 2 mərtəbəli binanın 2-ci mərtəbəsində baş tutub. Həmin görüşlər zamanı Akif Çovdarov ona deyib ki, bazarı "yuxarı"nın göstərişi ilə əllərindən alıblar. Bazarın heç olmasa 50 faizinin geri qaytarılmasını tələb etək, evzəndə A. Çovdarovdan həde eşidib, iş təklifi alıb, şərlənərək həbs ediləcəyi ni eşidib: "Bazarı qardaşımı zor tətbiq edəndən 10 gün sonra MTN-ə getdim, bazarı Akifdən geri istədim. O, özünü ölkənin yiyəsi kimi təqdim edirdi. Deyirdi ki, mən heç kim heç nə deyə biləm. Mən ondan heç olmasa bazarın 50 faizinin geri qaytarılmasını istədim. Dedi ki, məsləhətləşib cavab verəcək. Sonrakı görüşümüzde dedi ki, mümkün deyil, bazarı geri vermirlər. Mən rütbə, iş təklif etdi. Razılışmadım, bazarda bir anbarın bize verilməsini istədim. Bunulunda razı olmadı, dedi ki, ayda bazar-dan sənə 1000 manat verəcəyik. 2015-ci ilin dekabrında qardaşım hər ay bazara gedib onlanın adımı Elşən Hüseynovdan 1000 manat alırdı. Bunu Elşən məhkəmədə təsdiq etdi. Dedi ki, guya humanistlik xatirinə bize bazarдан ayda 1000 manat veriblər. Əgər bazarı satın almışdılarsa, biz bazarı satmışdıqsa, bizi ayda 1000 manat humanistlik xatirinə pul verilərdim? Gedib elə yetim-yesire, məscidə o pulu versəydilər, daha humanistlik olmazdırmı?"

"Sənə bir iynə vurduraram, iflic olarsan"

S. Səfərov deyir ki, A. Çovdarov onu həmin dövrə həbsə hədəleyib: "Deyirdi ki, cavan oğ-

Elşən Hüseynova və Akif Çovdarov

hallarla bağlı Cəfer Səfərov "əri-zə-iltizam" adlı sənədi 12 sayılı notariat kontorunda verib. Cəfer Səfərov digər qardaşları ilə razılaşa bilmədiyindən "Maral-Veqa" MMC-nin tərkibində olan meyvə-tərəvəz bazarını Qulu Cəfərova etibarname ilə vermişdir. MMC-nin təsisçisi və rəhbəri Cəfer olduğundan onun heç bir ailə üzvlərinin razılığı qanunla tələb olunmayıb. Qulu Cəfərov isə həmin bazarı ona satıb. Qulunun bazarı ona satması formal xarakter daşıyıb. Cəfer Səfərov

gün Elşən Hüseynova "Olimp" mağazasının yaxınlığında yerləşən 12 sayılı notariat kontorunda danışaraq görüşüb, həmin vaxt Elşənin yanında orta yaşlarında 2 nəfər şəxs olub. Maraqlı üçün nə obyekti olduğunu Elşəndən soruşduqda Elşən Naxçıvanski küçəsində, 8-ci kilometrədə olan meyvə-tərəvəz bazarı olduğunu deyib. Notariat kontorunda təxminən yarı saat ərzində bütün sənədlər hazır olduqdan sonra ona imza üçün təqdim olunub, icarə müqaviləsi de bağlayıb. Bu hadisə, yeni bazarın bir hissəsinə onlara icareyə verməyi bazaarda mühafizəçi işləmiş Azərin qardaşı Elşən tərəfindən öldürüləməsin-dən qabaq olmuşdur. İcarə haqqı olaraq Səfərov qardaşları gündəlik qazanclarının 70 faizini ona veririldi. Bu isə hər gün 500-600 dollar qazanc demək idi. Qardaşı Elşən Azəri öldürdüyüne görə həbs olunduğu vaxt onu da CM-in 128-ci maddəsi ilə məhkum edib-lər. Nizami Rayon Məhkəməsin-də isə cərimə cəzasına məhkum

Eldar Mahmudovun generalları

"8-ci kilometr bazarı"nda

özlərini tələyə salıb-cinayət dosyesi

MTN generalları bazarın yağmalanmasına görə cavab verə bilmir; şahid gətirdiklərinin ifadələri də özlərinə qarşı əvvəlib

Iənsan, istəsəm sən qızla şərəyərəm, maşına silah qoymurdur, maşının tank beşə çıxar. Başa düşməzsən, sənə bir iynə vurduraram, iflic olarsan. Deyirdi ki, başa düş, bu yuxarının göstərişidir. Mən şikayət edirdim, qardaşım Cəfərə zəng edib qorxudur. Onu bazarı elimizdən alanda döymüşdülər, tanınmaz hala salmışdır. Akif Çovdarov şikayət etdiğimini görəndən sonra tələsik bazarı Qulu Cəfərovun adından çıxarıb və Çingiz Əsədovun adına saldı".

S. Səfərov deyir ki, 2015-ci il-de MTN-də məlum hadisələr baş verəndən sonra Çingiz Əsədovla görüşüb: "Ona dedim ki, Çingiz, biz səninle alqı-satçı etmişdik, niyə gedib bizim guya arzula bazarı əlindən alıdımızı demisen. Cavab verdi ki, Akif Çovdarov ona tapşırıq verib ki, desin ki, Fərhad Əliyev gecəyənisi bazağına gelib və ona 300 min pul verib, bazarı alıb. O da qorxub Akif Çovdarovun tapşırığını yerine yetirib. Dedi ki, siz qorxub bazarı Akif Çovdarova verdiniz kimi mən də qorxub onun tapşırığı kimi demişəm. Mən də o nöqtəyə-nəzərdən prokurorluqda şikayət yazanda Çingiz Əsədovu da baş verənlərin şahidi kimi göstərdim. Sonradan onuna görüşəndə başlıdı Rafig və Fərhad Əliyevlərin adlarını hallardırmağa. Sonradan bildim ki, Akif Çovdarov həbs olunanandan sonra Çingiz Əsədova bazarında əyda 5 min pul verirlər, bahalı "Mersedes" alıb bağışlayıblar. Məhkəmədə Akif Çovdarova sual verildi ki, sən bazarı pul verib alımsanısa, əyda 5 min manat Çingiz Əsədova, 1000 manat Səfərovlara niyə verirdin? Bular deyir ki, guya humanistlik ediblər. Sanki məscid, xeyriyyə cəmiyyəti açıblar, yetim-yesire pul paylayıblar. Bu qədər ağ yalan olmaz ax!".

Generallar bazarı addan ada keçirib, axırdı da...

İş üzrə şahid qismində ifadə veren A. Çovdarovun qonşusu,

bazarı Səfərovlardan alınandan sonra ora direktor təyin olunan Elşən Hüseynov deyib ki, 7 fevral 2006-cı ilde Çingiz Əsədovla alqı-satçı müqaviləsi bağlayıb, müqaviləyə əsasən Çingizə 285 min dollar pul ödəyib. Həmin bazar qeyd edilən tarixdə "Nəzrin-E" MMC-nin tərkibində olub. Eşidib ki, bazar ilk əvvəl Çingiz Əsədova məxsus olub, sonra bazarı Səfərov qardaşları Çingizə hədə-qorxu gəlmək yolu ilə əlindən alb öz istifadelerinə götürüb. Bazar 2002-ci ildən 2005-ci ildək "Maral-Veqa" MMC-nin tərkibində olub və həmin MMC-nin təsisçisi Cəfer Səfərov olub. 6 yanvar 2006-ci ildə Qulu Cəfərov 276 min dollara bazarı Çingiz Əsədova satıb. 31 yanvar 2006-ci il tarixdə isə "Nəzrin-E" MMC-ni təsis edib. MMC-nin 50 faiz payı onun adı, 1 faizi Ənvər Məmmədov, 49 faizi isə Nüşabə Ənvər qızı Əsədovanın adına olub. 13 noyabr 2013-cü il tarixdə "Nəzrin-E" MMC-nin nizamnaməsində dəyişiklik edilməklə 50 faiz payı Aida Akif qızı Qasimova, 50 faiz payı isə Nüşabə Ənvər qızı Əsədovanın adına keçirilib.

E. Hüseynov bazarın qeyd edilən şəxslərin adına keçiriləməsini belə izah edir: "7 fevral 2006-cı ilde Çingiz Əsədovla alqı-satçı müqaviləsi bağlayaraq ona 285 min dollar pul ödədik və bazarı adıma keçirdi. Həmin məbleğin bir hissəsini Akif Çovdarovun yeznəsi Rövşəndən borca almışdım. Bir hissəsini isə Ənvər Məmmədov (Hilal Əsədovun qayınatısı) verib. 50 faiz payını Aida Akif qızı Qasimova, Aida Akif qızı MTN-in Baş İdarə reisi Akif Çovdarovun qızı, Əsədova Nüşabə Ənvər qızı isə milli təhlükəsizlik nazirinin müavini Hilal Əsədovun arvadıdır. Meyvə-tərəvəz bazarını 24 dekabr 2005-ci ilde Səfərov Cəfer Qurbeit oğluna 300 min dollar nağd şəklinde, 78 dollar ise banka olan kreditini ödəyib alıb. Həmin

oda oxumadan imzalayıb. o da qardaşları Salman və Qəhrəman onun yanına geliblər. Ve bundan sonra sonra qardaşı Süleyman Səfərova və yeznələri Raci Kərimova her ay hər birinə 1000 dollar olmaqla pul verməyi xahiş ediblər. O, halallıq almaq məqsədilə razılaşmış və həmin vaxtdan bu gün kimi Süleymanına her ay 1000 dollar, Raci Kərimova isə son 2 ilə kimi 1000 dollar ödəyib.

S. Salmanov deyir ki, E. Hüseynovun ifadəsindən açıq-aydın bazarın onları əlindən alındığı görünür.

Kirvə də dolaşdı, bazarın kimə məxsus olduğunu dedi

O, ifadəsində göstərir ki, MTN-də Baş İdarə reisi işləyən Akif Çovdarov onuna həməyəlidir və kirvə qohumluqları var. A. Çovdarov da, o da gürçüstanlıdır, lakin Bakı şəhərində tanış olublar, yaxın münasibətləri var. Arada bir qohum kimi zəngləşib hal-əhval tutublar. Bundan başqa, Elşən Hüseynov adlı şəxsi də tanır. O, Elşən Əsədov rayonundan olan Mais, Fərman, Aslan, Rəfail, Rauf adlı şəxslərə görə tənəimmiş, Elşən Hüseynov həmin şəxslərin dostu olub, özü Elşənle heç vaxt telefonla danişmamış və ortaq dostlarına görə münasibəti olub. 2005-ci il tarixdə adalarını çəkdikləri şəxslərdən hansısa biri ona dostları Elşən Hüseynova sənədlesme işində kömək etməyini xahiş edib, o da razılaşıb. Bili ki, bu hansısa obyekti alqı-satçıları ilə bağlı olan bir sənədlesme prosesidir. 2005-ci ilin sonlarında və ya 2006-ci ilin əvvəllərində bu səhəbdən sonra Elşən 9-cu mikrorayon ərazisində görüyüb və Elşən orada ondan xahiş edib ki, bir obyekti özü birbaşa adına keçirə bilmir, ilk olaraq onun adına keçirilsin, sonra isə o, Elşənə satsın. O da Elşənin bu xahişini qəbul edib. Növbəti

olunub. Lakin istintaq müddətində 10 gün qədər həbsəd olmuş, həmin 10 gün müddətində qardaşlar bazarı faktiki idarə etməyə başlayıblar. 2002-ci il tarixdə yay aylarında o, Cəfer Səfərova birlikdə Füzuli meydani yaxınlığında yerləşən notariat kontoruna gedib bazarı ona satması barede sənədə imzalayıb. 2005-ci il tarixdə onu MTN-de idarə reisi işləyən polkovnik Akif Çovdarov qəbul edib diniyib. Bundan sonra Səfərovları nazirliyə getirdib məsələni aydınlaşdırırdı. Məlum oldu ki, Cəfer Səfərov ona 140 min pul verib. A. Çovdarovun yaxın adımı olan Elşən Hüseynov Cəfer Səfərova 300 min dollar pul ödəyib ki, bazarla bağlı bütün borçları ödəsin və halallıq olsun. Çünkü Cəfer əzü də deməsində görə bazarı xeyli xərc çəkib. 2006-ci il tarixdə o, Cəfer Səfərovun ona qaytardığı "Maral Veqa" MMC-nin tərkibində olan meyvə-tərəvəz bazarını Akif Çovdarovun yaxın adımı olan Hüseynova satıb və sənədlər onun adına rəsmiləşdirilib. Buna görə ona 150 min dolları pul ödənilib. Hazırda da Elşən ona aylıq 5 min dollar pul göndərər.

Çingiz Əsədov daha sonra ifadəsini davam etdirək qeyd olunan bazarın 2005-ci ilin axırında Səfərov qardaşlarının əlindən alınmasında Akif Çovdarovun rolunun olduğunu, Cəfer Səfərovdan geri alınıb ona qaytarıldıqdan 2 ay sonra bazarı Akif Çovdarovun özüne verdiyi, həmin vaxt ona qaytarıldıqdan əvvəl qardaşının əlindən alınmasında Akif Çovdarovun qardaşlarına verib. Abdulla və Səfər adlı şəxslərin bazarda rəsmi olaraq heç bir payı olmasa da, onlarla dostluq münasibətində olub, bazarı işlətməkdə ona köməklik ediblər. 2001-ci il tarixdə bazar özülləşəndən sonra o, rahatlıqla bazarı işlətmüş, lakin 2001-ci ilin aprel ayında qardaşı Elşən Əsədov bazarın mühafizəsi Azər adlı şəxsi biçaqladığı üçün 8 il müddətində azadlıqdan məhrum olub. Səfərov qardaşları 1999-cu il tarixdən bazarla işləsərlər də, 2001-ci ilde arıq bazarın bir hissəsini onlara icarəyə vermiş və Cəfer Səfərovla

Bütün bu ifadələr onu deməyə əsas verir ki, Eldar Mahmudovun generalları "vosmoy bazarı"nda özləri də bilmədən özlərini qarşıya keçiriblər. İndi isə 10 illik bazar səfəsına görə cavab verməyin zamanıdır... □ **E. HÜSEYNOV**

Ali məktəblərə qəbul imtahanının birinci mərhələsində 17 min abituriyent bi-abırçı nöticə göstərərək 0-99 bal arası yüksib. Onların əksəriyyətinin repetitor yanına gedən abituriyentlər olduğu deyilir.

Təhsil Nazirliyindənse APA-ya bildirilib ki, 2014/2015-ci tədris ilində qəbul imtahanlarında iştirak edən 92 641 abituriyentin keyfiyyət göstəricisi 34,7% ididə, 2015/2016-ci tədris ilində 82 925 abituriyentin keyfiyyət göstəricisi 40%, 2016/2017-ci tədris ilində isə 78 545 abituriyentin keyfiyyət göstəricisi 43,9% olub. 2017/2018-ci tədris ili üzrə ali məktəblərə keçirilən qəbul imtahanının birinci mərhələsində (30 aprel, 7 may) iştirak edən 64 420 abituriyentin keyfiyyət göstəricisi 48,9% təşkil edib. 2017/2018-ci tədris ilində I-IV ixtisas qrupları üzrə müsabiqədə iştirak etmək hüququnu qazanan abituriyentlərin imtahan ballarının paylanmasına gəlincə, növbəti tədris ili üzrə ali məktəblərə keçirilən qəbul imtahanının I mərhələsində (30 aprel, 7 may) 64 220 abituriyent iştirak edib. Onlardan 17 033-ü (8 554-ü I, 4 176-sı II, 3 396-sı III, 907-sı IV ixtisas qrupu üzrə) 0-99, 15 804-ü (6 079-u I, 4 758-i II, 4 162-sı III, 805-i IV ixtisas qrupu üzrə) 100-199, 12 708 (4499-u I, 3 997-sı II, 3 468-i III, 744-ü IV ixtisas qrupu üzrə) 200-299, 13 906-sı (4 436-sı I, 4 228-sı II, 4 081-sı III, 1 161-i IV ixtisas qrupu üzrə) 300-499, 4 769-u (1 486-sı I, 1 190-sı II, 1 255-sı III, 838-sı IV ixtisas qrupu üzrə) isə 500-700 arası bal toplayib. Qəbul imtahanının I mərhələsində iştirak edən 64 220 abituriyentdən 31 383-ü müsabiqədə iştirak etmək hüququnu qazanıb. Onlardan da 10 421-i I, 9 415-i II, 8 804-ü III, 2 743-ü isə IV ixtisas qruplarının pay-

na düşüb. Qeyd edək ki, Azərbaycanda orta məktəbi bitirən şagirdlərin hamısı, valideynlərin istəyi ilə ali məktəblərə üz tuturlar. Peşə məktəblərinə, hansısa peşə ardınca getmirlər. Halbuki bu cür peşə sahib-

məməsi qəbul və buraxılış imtahanlarının nəticələri ilə ortaya çıxır: "Təessüf ki, her il ali məktəblərə qəbul imtahanlarının nəticələri açıqlanandan sonra ortaya çıxan nəticələr heç də ürək açan olmur-baxmayaraq ki, Dövlət İmta-

edenlərin 50 faizi kecid balını toplaya bilmedi. Azərbaycan insanların mentaliteti xüsusiyyətləri var ki, hətta bilik və bacarıqları uyğun gəlməsə belə, mütləq şəkildə ali təhsil almaq üçün müraciət etmelidir. Halbuki ali təhsil almaq heç

17 min abituriyentin 100 baldan aşağı yığmasının səbəbi

Kamran Əsədov: "Ali təhsil almaq heç də gələcək karyeranı qurmaq üçün əsas amil deyil"

lərinə bu gün tələbat daha çoxdur. Danılmaz faktdır ki, hər il ali məktəbi bitirənlərin eksəriyyəti işsizdir. Bəzən onlar arasında eləcəz qalib hansısa peşə öyrənenlər, fəhl işləyənlər belə olur.

Maraqlıdır, bu cür az nəticə göstərən abituriyentləri nəzərə alıb peşə məktəbləri ilə bağlı təbliği yükseltmək dənə doğru olmazdım?

Təhsil eksperti Kamran Əsədov bildirdi ki, şagirdlərin keyfiyyətli təhsil ala bil-

han Mərkəzi (DİM) bu ildən etibarən qəbul imtahanlarında iştirak etmək üçün tələb olunan xidmət haqqını fantastik həddə artırdı və elan etdi ki, bundan sonra ancaq dənə çox hazırlıqlı və istekli abituriyentlər iştirak edəcək və nəticələr yüksələcək. Yəni şagirdlərin keyfiyyətli təhsil ala bilməməsi qəbul və buraxılış imtahanlarının nəticələri ilə ortaya çıxır. Lakin 400 baldan yuxarı olan bütün nəticələr orta məktəbin nəticəsi deyil, repetitor müəllimlərin nəticəsidir. Hesab edirəm ki, ali məktəblərə qəbul ola bilməyen şəxsləri xüsusi program çərçivəsində peşə təhsilinə və kolleclərə yönəltmek lazımdır".

□ Günel MANAFLİ

Ali məktəblərə imtahansız qəbul imkanı, yoxsa pul tələsi?

Firudin Cəlilov: "Hazırlıq kursu yaxşıdır, bir şərtlə ki..."

Azərbaycanda ali məktəblərə imtahansız qəbul təklif olunur. Bu barədə "Təhsil haqqında" Qanuna yeni dəyişiklik edilir. Dəyişiklik Milli Məclisin iyunun 13-də keçiriləcək növbədən kənar iclasında müzakirəyə çıxarılaçğı.

Məsələ ilə bağlı mətbuatı açıqlama veren Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin üzvü Asım Mollazadə bildirib ki, dəyişikliyə görə, universitetlərin nəzdində müvafiq hazırlanıq kursları yaradılır və bu hazırlanıq kursları vasitəsilə bakanlıvıl pillesine imtahan vermədən qəbul həyata keçiriləcək. Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin sədri İsa Həbibbəyli APA-ya bildirib ki, layihə ölkənin ali təhsil sistemində bakalavriat səviyyəsində bir illik ödənişli hazırlanıq qruplarının təşkilini nəzərdə tutur. Məqsəd ölkədə ali məktəblərə qəbul oluna bilməyen gənclərin xaricə axınının qarşısını almaq və bilik səviyyəsinin artırılmasına yardım etməkdir. Layihəyə əsasən hazırlanıq qruplarında tədrisin sonunda keçirilən buraxılış imtahanlarında müvəffəqiyyət qazanan tələbələr ali təhsil müəssisə-

lərinin birinci kursuna qəbul olunacaqlar. Müzikare zamanı deputatlar rəy və təkliflərini diqqətə çatdırıblar. Yekunda "Təhsil haqqında" Qanunda dəyişikliklər ediləcək barədə qanun layihəsi Milli Məclisin plenar iclasına tövsiye olunub.

Qeyd edək ki, illər önce test imtahanı çıxmadan əvvəl imtahanlar bu cür həyata keçirilirdi. Maraqlıdır, bu qanunun qəbulu təhsilin səviyyəsini yüksəldəcəkmi?

Sabiq təhsil naziri Firudin Cəlilov bildirdi ki, əgər bu kurslar pullu olsa, demək ki, bu pul tələsidir: "Hazırlıq kursları əvvəller var idi. Test imtahanı çıxandan sonra o öz əhəmiyyətini itirdi. Əvvəller hazırlanıq kursunu bitirən imtahansız ali məktəbin 1-ci kursuna qəbul olunurdu. Test imtahanı qəbul edildikdən sonra bu, əhəmiyyətini itirdi

və hər kəs test imtahanından keçərək qəbul olunmağa başladı. Buna görə də həmin hazırlıq kursları leğv edildi. Hazırlıq kursu yaxşıdır, amma bir şərtlə ki, pulsuz olsun. Çox güman ki, bu pullu olacaq. Bu zaman da məqsəd aydın olur ki, bu pul tələsidir. Yəni əgər kurslar pulludursa, yenə də bu pul valideynlərin canından çıxmalıdır. İndiyə kimi humanitar məsələlərlə məşğul olan şöbə vəziyyəti gətirib bu yerə çıxarıb. Yaxşı-

di ki, orada struktur dəyişikliyi gedir. Bu işdən başı çıxan bir adam ora qoyulsə, hər şey düzələr. 25 ildir ki, humanitar şöbənin nəzarətində olan bu məsələlər bax bu şəkildər. Nə isləhat gedirsə, xalqın, tələbələrin, təhsilin, elmin ziyanı nadır. Bir daha deyim ki, şərt qoyuram, əgər bu kurslar pulsuz olacaqsa, etsinlər. Yox, pullu olacaqsa, deməli, bu, pul yığmaq tələsidir. Məqsəd ayındır".

□ Günel MANAFLİ

Axsaq dananın bir naxırın reputasiyasını korlaması

Samir SARI

Aİmani, ingilisi, fransızı o tərəfə qoyaq, özümüzü götürərək. Tutaq ki, oturmuşqə kəndimizdə, dinc, asudə yaşayıraq, bir gün kəndimizə uzaq yerdə gəlmələr pənah götürür, yazığımız golur, "el elə sigar" deyə onlara kəndin bir qırğındı yer veririk, yaşayırlar.

Üstündən bir müddət keçir, kəndə xəber yayılır ki, oğurluq olub, araşdırılır, məlum olur ki, oğurluğu gəlmələr edib. Hami "olan şeydir" deyib üstündən keçir.

Beş gündən sonra məlum olur ki, gəlmələr kəndin cavvanlarının qabağını kəsib döyüblər. Yenə camaat deyir ki, bəlkə günah bizimkilərdir, cavandırlar, dinc durmayıblar yəqin.

On gün keçir, xəber çıxır ki, gəlmələr çeşməyə su getirməyə gedən kənd qızlarını sataşıblar. Gençlər hırsınlı, ağsaqqallar onların qarşısını alır.

Bir ay keçir, gəlmələrin kend cavvanlarına narkotik madde satıldığı ortaya çıxır. Bu dəfə çox adam hiddətlənir. Amma ortaya hüquq-mühafizə orqanları girir, canılırlar, ortaş sakitləşir.

İki ay keçir, bu dəfə aydın olur ki, gəlmələr kəndin məscidində partlayış törədiblər, önlərlə, yaralanınanlar var. Bu yerdə artıq kəndin aborigen sakinlərinin hiddəti zirvəyə qalxır.

Kəndin ağsaqqalı-qarasaqqalı bir yerə toplaşdır durumu müzakirə edirlər, deyirlər, buralar belə deyildi, dinc yaşayırırdıq, bu gəlmələr gələndən kəndin zayı çıxıb, oğurluq, davada-laş, pozğunluq, indi də partlayış. Yekun qərar verilir: "Gəlmələr təhlükəlidir, onlara qarşı mübarizə aparmaq lazımdır".

Kəndin qoluzorlu cavvanları bir araya toplaşır, başlarını keçəl qırıldırılar, dəstə ilə gəzirler, gırılın keçən gəlmələri tutub ezişdirirlər və kənddən rədd olmalarını tələb edirlər.

Onların tutub döyükləri, təqib etdikləri, təzyiq göstərdikləri heç də həmişə təqsirkar gəlmələr olmur, dənə çox məsum insanlar olur.

Ancaq dənli yoxdur, qənaət belədir ki, bütün gəlmələr təhlükəlidir, təqsirkardır.

Axi bir az əvvəl qırıqbaşlar tərəfindən döyülen gəlmə şəxs şair idi. Dünen de faşir rəssamı döymüşdülər. Fərqi yoxdur, adam gəlmədir, demək, təhlükəlidir və hamisi burdan rədd olub getməlidir.

İş belə olandan sonra artıq faşizmən, oxumuş adamlar demişkən, ksenofobiyanı danışmaq olar.

Bəs bu faşizmi, ksenofobiyanı kim tətiklədi? Əlbəttə, oğru, narkoman, xuliqan, ekstremist gəlmələr.

Onların toplamı nə qədərdir? Cəmi gəlmələrin 3-5 faizi qədər. Ancaq lətifəsi kimə dəyməlidir, dünəndən dəysin, bu bir axsaq dananın bir naxırın reputasiyasını korlaması durumudur.

Budur, xəber gəlir ki, Londonda müsəlmanlara qarşı hücumlar beşqət artıb. Bir il, hətta bir ay əvvəl belə deyildi, ingilislər müsəlmanlarla dinc-yanaşı yaşayırlırlar. Amma 3-5 müsəlman terrorçunun Londonda partlayış törədib insanları öldürməsi kifayət etdi ki, ingilislərin başı çönsün, müsəlmanlara qarşı fikir dəyişsin.

İlyarım önce bu insanlar bir müsəlmani özlərinə başçı, mer seçmişdilər, amma indi hamisinin rədd olub getməsini isteyirlər.

Ona görə ki, insanlar ictimai nəqliyyatda getdikləri, alış-veriş etdikləri, konsertdə olduqları yerdə öldürüləmkən qorxurlar.

Açıqı belədir: dünyada elə bir toplum yoxdur ki, belə şəyərən qorxmasın.

Qorxu və nifrət faşizm yaradır. İnsanlar terrorcu olan müsəlmanla terrorcu olmayıనı sağlamal-subay eləyib ayıra bilirlər. Çünkü heç birinin alındıda döyüş yazılmayıb. Ancaq ingilislər, eləcə də fransızlar elə birlikdə, müsəlmanların hamisini alında ANS deyən tətudan var.

Biz də olsaq, elə edərik. Məsələn, Çindən gələn adamlar ikicə dəfə ard-arda şəhərimizdə restoranda, heç partlayış demirəm, adıca dava salsalar, adam döysələr, elliklə ayağa qalxıb Bakıdakı bütün çinlillərin ölkədən çıxarılmasını tələb edərik. Ya da "üs manat, bes manat" deyə əlində xirdavat satan çinliliyi girevələyib döyərik.

Əlbəttə, bu da faşizmdir. Amma neynəyəsən, ortada can qorxusu var.

Kasib və zülmü ölkələrdən qaçıb gedib Avropanın cənənət ölkələrinə yerləşənlərin bir çoxu sığındıqları cəmiyyətə adaptasiya oluna, onları səviyyəsinə qalxa bilməsələr də, onları öz səviyyələrinə endirə bildilər. Məsələn, artıq London ingilisləri bizim kəndin camaati kimi düşünür, gəlmələrin hamisini ölkədən rədd olmasına isteyirlər.

Banklar audıtdan nıya və necə yayınır...

Ekspert: "Bəzən dələduz auditorlar yoxlamani bitirib "normal" rəy vermək üçün bank sahibləri ilə alver edirlər"

Bankların audit hesabatının gecikməsi Maliyyə Bazar-larına Nəzarət Palatasını hərəkətə keçirib. Bu sebəb-lə MNP bir qrup bankın və audit şirkətlərinin rəhbərləri ilə görüş keçirib. Palatadan verilən məlumatə görə, görüşdə bəzi bankların qanunvericiliyə müvafiq olaraq tələb olunan müddətə maliyyə hesabatlarını açıqlamamasını səbəbləri və bunların aradan qaldırılması yolları müzakirə edilib.

"Banklar haqqında" Qanunun tələblərinə uyğun olaraq banklar maliyyə ilinin qurtarmasından ən gec 5 ay müddətində maliyyə nəticələrinə dair kənar audit hesabatlarını öz rəsmi internet səhifələrində və kütüvə informasiya vasitələrində dərc etməlidirlər.

Banklar hesabatlarının açılmasına gecikmələrinə əsasən auditorlarla olan fikir ayrılığı, habelə Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının bankların auditinə dair tələbləri ciddiləşdirməsi ilə bağlı olduğunu qeyd ediblər.

Buna baxmayaraq, müştərilərinin bankların maliyyə vəziyyətinə dair vaxtında və obyektiv məlumat əldə etmək hüququnun məhdudlaşdırılmasının yolverilməzliyi bir da-ha vurğulanmaqla, banklar tərefindən 15 iyun 2017-ci il tar-

xinə qədər audit hesabatlarının dərc olunmasına dair öhdəlik müyyəyen olundu. MNP bankların kənar audit hesabatlarının açıqlanmasını xüsusi olaraq diqqətde saxlayacaq.

Bəs görsən, bank sektördən yaranmış bu vəziyyətin səbəbi nədir? Banklar nə üçün hesabatları gizlədirler? Bunun arxasında kimlər durur?

Bu sualları "Yeni Müsavat" a açıqlamasında cavablandırıb iqtisadçı ekspert, hüquqşunas Əkrəm Həsənov bildirdi ki, Azərbaycanda bank sektorunda bu məsələ illərdir problem olaraq qalır:

"Məlum olduğu kimi, "Banklar haqqında" Qanunun 45-ci maddəsinə əsasən bank maliyyə ilinin qurtarmasından ən gec 5 ay müddətində bankın kənar auditor tərefindən təsdiqlənmiş konsolidasiya

esasında hazırlanmış maliyyə hesabatını auditor rəyi ilə birləşdirməlidir. 5 ay əntib, amma əksər banklar hələ də hesabatları açıqlamayıb. Ümumən bankların hesabatları gizlətməsinə öyrəmişik. Əvvəllər düşünürük ki, yalnız ictimaiyyətdən gizlədirlər, amma ən azı bank nəzarəti orqanına müvafiq məlumatları verirlər. Lakin məsələn, müflis olmuş en iri bank - "Bank Standard" in vəziyyətinin təhlili göstərdi ki, o artıq 2013-cü ildən bəri audit yoxlamasından keçməyib. İstisna deyil ki, bəzi banklarımızda əndi də vəziyyət belədir. Təbii, belə vəziyyət bank nəzarəti orqanına, əvvəller Mərkəzi Banka, əndi isə Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasına dair haqlı suallar yaradır ki, bu qurum hərəkətə baxır? Nəyə və necə nəzarət edir? Bank sahiblərindən çəkinir-sə, bunu aşkar elan etsin. MNP banklardan niyə çəkinməlidir?"

Ekspert hesab edir ki, bəzi banklarda audit yoxlamaları aparılsa da nəticələr müsbət olmadığı üçün açıqlanır: "Eyni zamanda düşündürmək ki, əksər banklarda audit yoxlaması apanılır və ya hələ də apanılır. Sadəcə, nəticələr ürəkəcan olmadığı üçün açıqlamaq istəmirlər. Burada auditorun kim olması da önemlidir. Özüne hörmət edən auditor bankın vəziyyəti olduğunu kimi qiymətləndirir. Bu işe bank sahiblərini qanetmir. Buna görə də bəzi banklar hətta 2 audit tərefindən yoxlanılır. Birinci halda nüfuzlu audit şirkəti tərefindən yoxlanılır və həmin rəyi Palataya və xarici investorla-

ra təqdim edir. İkinci halda isə hansısa qeyri-peşkar və ən əsası üzüyə auditor tərefindən yoxlanılır və onun rəyini ictimaiyyətə açıqlayır. Ola bilər ki, bəzi banklarda birinci auditorla dil tapmayıblar deyə əndi də təcili ikinci auditoru da cəlb ediblər ki, "normal" rəy verilsin. Bu baxımdan, auditorlara da ictimai nəzarəti gücləndirmək lazımdır".

Ə. Həsənov onu da qeyd etdi ki, bu auditorlar daha öncə bağlanmış banklar haqqında da müsbət rəy vermişdir: "Onların "böyük dördlüyə" daxil olması da hələ heç nə demək deyil. Məsələn, KPMG həmin qrupa daxildir, amma müflis olmuş 2 en iri bankın auditoru da məhz o olub və bununla da özünü tam diskreditiya edib. Xeyli bankımız var ki, onların yeganə auditoru belə şübhə doğuran şirkətdir. Təssüf ki, bir çox hallarda banklarımız vicdanlı və peşkar auditorlarla işləmək istəmir, cünki sərf etmir. İstisna deyil ki, dələduz auditorlar yoxlamani bitirib, nəticə çox pidsir və "normal" rəy vermək üçün əndi bank sahibləri ilə alver edirlər. Məsələn, "vəziyyətiniz dediyinizdən və gözlədiyimizdən də ağır imiş, buna görə də mənfi rəy yazmalıyıq, amma əlbəttə, müyyəyen məbləğ müqabiliyində razılışla bilerik" - deyirlər. Səbəb bu qədər bəsdir. Bu baxımdan, audit nəticəsinin açıqlaması da gecikir. Yəni, hələ alverləri bitməyib... Son zamanlar ictimai nəzarətin artması da hesabatların açıqlanmasının gecikməsinə təsir edir. Banklar və auditorlar hər sö-

Bakıda mühafizəçilər mağaza işçiləri arasında dava - 13 nəfər həbs edildi

Daxili İşlər Nazirliyi Bakıda Mühafizə Xidməti əməkdaşları ilə mağaza işçiləri arasında baş verən qarşıdurma ilə bağlı məlumat yayıb. Nazirliyin mətbuat xidmətindən APA-nın sorgusuna cavab olaraq bildirilib ki, faktla bağlı Binəqədi Rayon Polis İdarəsinin istintaq səbəbində Cinayət Məcəlləsinin 221.2.1-ci (xuliquanlıq - bir qrup şəxs tərefindən törədildikdə) və 221.2.2-ci (xuliquanlıq - ictimai qaydanın qorunması üzrə vəzifəni yerinə yetirən və ya ictimai qaydanın pozulmasına qarşısını alan hakimiyət nümayəndəsinə və ya digər şəxse müqavimət göstərməklə törədildikdə) maddələri ilə cinayət işi başlanıb, istintaq aparılır.

Məlumatda qeyd olunur ki, hadisə ilə bağlı 13 nəfər saxlanılaraq istintaqa cəlb olunub. Hazırda onların ifadəsi alınır.

Mətbuat xidmətindən həmçinin bildirilib ki, hadisə zamanı polis əməkdaşlarından xəsarət alan olmayıb.

Qeyd edək ki, bu barədə ilk məlumatı iyunun 8-də "Qaf-qazino.az" satıb. Məlumatda qeyd olunur ki, "Riyad" Mühafizə Xidmətinin 20-yə yaxın əməkdaşı ilə Binəqədi rayonu, Mir Cəlal küçəsi 1 d ünvanında yerləşən "Safastore" mağazasının işçiləri arasında dava düşüb. Nəticədə mühafizə xidmətinin əməkdaşları mağaza işçilərini döyüb. Məlumatda da qeyd olunub ki, bir müddət əvvəl sahibkar Azad-xan Xanməmmədov sözügedən mağazanı 1.5 milyon manata əvvəlki sahibinə satıb. Lakin bu gündək sənədləri rəsmiyyətdirmeyib. Əvvəlki sahibi isə pulu geri qaytarmadan mağazanın boşaldılmasını və geri təhvil verilməsini tələb edib.

**İzrail ənənəsi əsasında özəl tibbi sahədə 20 illik təcrübə!
XƏSTƏLİKDƏN ƏZAB ÇƏKƏN İNSANLARA ƏSASƏN KİŞİLƏR!
DİQQƏT!!! AXIRINCI ŞANS!!!**

Azərbaycanda və yaxud xaricdə diaqnozun təsdiqi və tam müalicəsi mümkün olmayıbsa, **doktor VAİZ SƏMƏDOV**, şəxsi tibbi metodikası ilə Sizin uğurlu və daha qarantili olaraq aşağıdakı xəstəliklərinizi keyfiyyəti müayinə və müalicə edə bilər.

- * Diaqnozu bilinməyən ağır hallar;
- * Xərçəngə şübhəli olan prostat düyünlü adenomasi. Prostatitlər; Qiupertrofiya və ya Atrofiya
- * Cinsi zəiflikdən tam impotensiyadək, marağın və aktların azalması;
- * Vaxtından tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayıraq)
- * Toy gecəsinin ugursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- * Sidikdə və ya spermada qan;
- * Spermənin azalması və itməsi;
- * Kişi cinsi orqanının birdən əyilməsi və balacalması;
- * Oğlan uşaqlarında cinsi orqanların (penisin və xayaların) inkişafdan qalması;
- * Hormonal və infeksiyon səbəbli sonsuzluq (kişi və qadınlarda);
- * Tala-tala və hərtərəfli saçların tökülməsi;
- * Gecə-gündüz uşaq və böyükərlərə sidik aktların pozulmaları; Enurez
- * 50 yaşdan sonra oynaqlarda və onurğada baş verən qeyri travmatik ağrılar və herəkət çətinlikləri;
- * Sesksual inanlılıq, gərginlik və qorxu nevrozları. Yuxu pozğunluqları
- * Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalıqlar və ağırlaşmalar.

D-R V. Səmədovun əsas tibbi prinsipi - keyfiyyətli və təkrarsız müalicə aparmaq üçün xəstəliyin əsl və bütün səbəblərini aşkar etmək zəruridir.

Qəbulu yazılımaq və ünvani öyrənmək üçün saat 11-dən 23-ə dək, (050) 213-88-05 nömrəsinə, **d-r Vaiz Səmədova** zəng etmək olar. Qəbul növbə ilə hər gün saat 12-dən sonra başlayır.

Cümə söhbətləri

Bismillahir-Rahman-Rahim!
Bir neçə günde Qədr gecəsinin birinci əhəyəsinə qədəm qoyacaq. Əşlində, çox önləmli bir gecəyə yaxınlaşırıq. Çox təessuf ki, insanlar arasında hələ də Qədr gecələri ilə bağlı lazımı maariflənmə işləri getməyib. Bunun səbəbələrindən biri də öz yanasınamızdır. İnsan özü üçün hər bir şeyi adiləşdirə bilən bir varlıqdır. Bəzən avtomatik olaraq, o qədər Qədr gecələri kimi nemətlərin içində olurq ki, tam surətdə bu gecələrin, saatların, doqiqələrin dəyərini dərk etməyik. Gözümüz açandan bu nemətlərin içində olduğumuz üçün, bizim üçün adiləşdiyi üçün tam surətdə bu gecələrin, bu günlərin, bu saatların no olmasına unuduruz.

İlk dəfə eşitdiyimiz zaman, ilk dəfə yaşadığımız zaman qəlbimizdə olan o həyəcan indi olmur. İller keçidkə həm Ramazan ayının, həm də Qədr gecələrinin formaca zənginləşməsinə baxmayaraq, məzmunca bir azalma, daralma baş verir. Bütün gecələrə xüsusi önmə versə də, onu keçirək də, gecə əhəya saxlasaq da, onun tam mahiyyətini, dəyərini vere bilmirik. Toplumda da Qədr gecəsinin mahiyyəti, dəyəri ilə bağlı bilgi zəifdir.

Qədr gecəsi ilə bağlı ən mühməm sözü Allah Özü deyir

Varlıq aləmində müxtəlif hadisələrin, müxtəlif baş verənlərin ayrı-ayrılıqla çəkisi və dəyəri var. Qədr gecələri ilə bağlı vəziyyət o qədər ciddidir ki, bu gecədə baş verənlər o qədər önləndir ki, bu gecədə olacaqlar Allah qatında o qədər fövqəladıdır ki, Allah Təala Özü bu barədə insana xəber verir. Bəzən bu sözləri, mövzuları o qədər eşitmışik, o qədər oxumusluq ki, bizim üçün adiləşib, öyrəmişik, mənə, mövzu özü bir qiraqda qalıb, mətn özü kənardan qalıb, amma biz onun təfərruatlarında dolasılıq. Onun əhəmiyyətinə diqqət etmirik. Qədr gecəsi ilə bağlı ən mühməm sözü Rebbimiz özü deyir: "Həqiqətən, Biz onu (Quran) Qədr gecəsində nazil etdik (Quran bütünlük, bir dəfəyə, feyz mənbəyindən birinci səmaya, yaxud Peyğəmbərin (s) mübarek qəlbine Qədr gecəsində nazil oldu. Sonra isə tədricle birinci Peyğəmbərin mübarek qəlbine və Peyğəmbərin (s) mübarek qəlbindən də ümmətə çatdırıldı). Sən ne bilirsən ki, Qədr gecəsi nədir?" Göründüyü kimi, Rebbimiz insan hidayəti üçün bənzəri olmayan, alternativ olmayan bir hidayət kətabı haqqında məlumat verir. Quran-Kərimə etiqadi olan biri üçün

Hacı İlqar İBRAHİMOĞLU, ibrahimoglu@gmail.com
İlahiyatçı-filosof, İçərisəhər Cümə məscidinin imam-camaati

bu, çox önemlidir ki, Allah Təala Quran-Kərimi məhz bu gecə nəzərdən etdiyini bildirir.

**"Sən ne bilirsən ki,
Qədr gecəsi nədir?"**

Surənin davamında Allah Təala gecənin əhəmiyyətini, mahiyyət və əzəmetini çatdırmaq üçün sual edir: "Sən ne bilirsən ki, Qədr gecəsi nədir?" Allah Təala bu sualla insanın diqqətini cəlb etmək istəyir. Ayədən aydın olur ki, insanın öz-özüne Qədr gecəsi ilə bağlı bilgisi yoxdur. Qədr gecəsinin ne olması, özündə nələri ehtiva etməsi hansıa elmləri öyrənməkə eldə olunmur. Bu, hansıa vəsiyyətlərlərə əldə edilən və ya təlim keçməklə formalanmış bilgi deyil. Əger Allah Təala Qədr gecəsi barəsində məlumat verməsə, insan üçün bununla bağlı hansıa maarifləndirici bir iş görməsə, insan Qədr gecəsi ilə bağlı bir yerə çata bilməz. Qədr gecəsinin dəyərini müyyəyen etmek üçün bircə bu kifayətdir ki, Allah Təala Quran-Kərimi, yəni Qiymət gününe qədər her birimizin mövcudiyətini həll edə bilən bir kitabı, insanlığın hədayət çərçivəsi olan bir kitabı məhz

Ardınca Rebbimiz bizim tutumlarımıza uyğun olaraq, bize bu mövzu ilə bağlı anlaya biləcəyimiz bir məlumat verir: "Qədr gecəsi min aydan daha xeyirlidir". Bu gecədə ona xeyir və bərəket, faydalana biləcəyimiz bir dəyər. Sonra isə tədricle birinci Peyğəmbərin mübarek qəlbine və Peyğəmbərin (s) mübarek qəlbindən də ümmətə çatdırıldı". Sən ne bilirsən ki, Qədr gecəsi nədir?" Göründüyü kimi, Rebbimiz insan hidayəti üçün bənzəri olmayan, alternativ olmayan bir hidayət kətabı haqqında məlumat verir. Quran-Kərimə etiqadi olan biri üçün

124000 peyğəmbər

(ə) insanı ayıltmaq

üçün gəlib

İnsan gərek bu gecənin qədərini bilsin. Bu gecə varlıq aləmində

bizim öyrəşmədiyimiz hadisələrin

baş verdiyi gecədir. Məsumular-

dan (ə) buyurulur: "Məlekler Qədr gecəsi Yere enirler və Yer üzüne yayılırlar; məmənlərin məclislərinə baş çəkirler, onları salamlayırlar və onların duaları üçün "Amin!" deyirler. Və bu vəziyyət və yeri sökülenədək davam edir". Şeytan lənətliyinən böyük uğuru budur ki, bütün günü, həftəni, ili, bütün ömrü boyu insanı məşğul edir. Sənki insan üçün bir yaşayış rəsmi cizir, bir norma müyyənəşdirir ki, hər kəs həyatını buna uyğunlaşdırır.

Müsər dönenin de bütün məsələləri məhz buna hesablanıb. Peyğəmbərlər (ə) də məhz buna qarşı söz demək üçün, insanı ayıltmaq üçün geliblər. Allahın yüz iyirmi dörd min peyğəmbəri (ə) bunun müqabilində gelib. O tərəfdən insanı qəflətə

Bütün bunlarla yanaşı, Allah Təala bu bilgini bizdən asırğeməyib, bizim başa düşə biliçəyimiz dildə bunu bizim diqqətimizə çatdırıb. Bircə bizim bundan feyz apararaq, faydalana bilgimiz qalır. Bu gecənin də Qədr adlandırılmasının səbəbi budur ki, məlekler təqdir və taleplerin müyyən edilməsi üçün, xeyir və bərəketin getirilməsi üçün bu gecədə nazil olur.

"Bu, mənim təqdiratımın müyyən olduğu gecədir"

qənaətinə gəlmək

Bəli, ümumilikdə götürəndə bütün toplumda bu gecənin əhəmiyyəti hələ də oturuşmayıb. Toplumun böyük bir hissəsi var ki, bu gecənin nə olduğunu bilmir, anlamır, o maarifçilik dalğa-

tövbə edək və bağışlanıq. Göylər açıq, gecələr uyğun, ruhiyyə uyğun, vəziyyət uyğun. Bu gecələrdə hər bir şey həll olunur. Xüsusən aqibətlərimizin həll olmasına diqqət etmeliyik. Qüruru, mənəm-mənəmliyi kənara qoyub, həqiqi tövbə etmeliyik. "Allahım, mən çox pis vəziyyətdəyəm, Sən inayət etsən, bəlkə düzəldim", - deyən insan, xilas olmaq, qurtulmaq baxımdan əməli ilə öyünən insandan daha şanslıdır.

Tarix göstərib ki, "hər şey qaydasındadır, namazımı qılıram, orucumu tuturam və s", - deyən, əməline arxayı olan insan bir də ayılır ki, ilkin imtahanlarda ayağı bürdəyib və bədbəxt olub. Amma durumundan narahat olan, öz vəziyyətindən nara-

Qədr gecəsi - qarsıdakı ilde taleyin müyyən olunduğu gecədir

zi qalan, bu mənada bir gərginliyi olan adam daha diqqətli olar, həyatın mahiyyətinin fərqində olar, gözləmədiyi yerde, dərk etmədiyi yerde, hazır olmadığı yerde imtahanların gelib insanı haqlamasının fərqində olar.

İnsanın həmin o imtahanlardan çıxa bilməsi bu gecə həll olunur. Tutumuzun vəziyyəti bu gecə həll olur. O imtahanlardan səbəblərin, faktorların, müqəddəmələrin vəziyyəti bu gecə həll olunur. Allah Təala Özüne aid nə varsa - edib, rəhmətini inayət edib. Gecə - ən mübarək gecədir və bütün şəraitdə də var ki, bizi gəlib, tövbə edək və bağışlanıq. Alla bağılı nə varsa, O, təmİN edib. Ay - ən mübarək aydır, gecə - ən mübarək gecədir. Əhya saxlayanlara xüsusən inayət edib ki, bu gecə əhəya saxlaşınlar.

İslamda özünə arxayınlıq dindarlığı yoxdur

Bəzən insanlar bu müvəqqəti dönyada uğursuzluqlara o qədər peşən olur ki, adam dehşətə gəlir. Dönyada başına gələn uğursuzluğu o qədər böyüdür ki, o qədər faciəyə çevirir ki, adam məettə qalır. Amma özünün gerçək aqibətinin müyyənəşdiyi bir gecə barəsində heç düşünmür. Düşünmür ki, bəlkə də mənim üçün bir dəha Qədr gecəsi olmayacağından emin olacaq. Hər birimiz adıca telefonlarımızın yaddaşına baxsaq, hər il zəng vura bilməyəcəyimiz adamların çıxaldığını görərik. Sən o adama bir il əvvəl desəydi ki, bu gecə Qədr gecəsidir, gel ibadət və s., o, deyərdi ki, həle qabaqda bir ömrə var, imkanlar var. Amma həmin adam artıq həyatda yoxdur.

Bu, hər kəsə aiddir. Heç kəs arxayı olmamalıdır. İslamda özündən, əməllerindən razı olan, özünə arxayı olan dindarlıq yoxdur. Düzəndə ki, bizler Allahın rəhmətine ümidiyik, amma öz əməllerindən arxayı olmaqla gerçək qəflətdir və bunun Allahın rəhmətinə ümid bağlamağa heç bir aidiyyəti yoxdur.

Allahım, bizləri Qədr gecələrinin fəzilətlindən fayda aparanlardan qərar ver.

Allahım, təqdiratımızı Öz xeyrinle bəzə.

Allahım, biza bu gecələrdə tövbə və bağışlanması nəsib et.

Allahım, bizləre Qədr gecələrində üzərimizə düşənləri icra etməyi nəsib et.

Allahım, Zəməna Sahibinin (ə.f.) zührunu təcıl et. Amin!

ÜSAVAT

Son səhifə

N 123 (6737) 9 iyun 2017

Madrid metrosunda ayaqları aralayıb oturmaq qadağan edildi

Madridin ictimai nəqliyyatında xüsusi kışılərin ayaqlarını geniş açaraq oturması qadağan olunub. Bu barədə lenta.ru saytı "The Local" a istinadən yazıb. Madridin bələdiyyə nəqliyyat kompaniyası elan edib ki, metrolarda bu cür oturşun qadağan olunması ilə bağlı xüsuslu xəbərdarlıq nişanları qoyulacaq. Həmin nişanlarda ayaqlarını yetərincə böyük aralayıb oturmuş və oturacağa siğmayan kişi fiqur əks olunub. Müraciətdə bildirilir ki, başqalarına mane olacaq pozada oturmaq qadağandır və bu, digər sənəsinin rahatlığına görə nəzərə alınır.

Sözügedən qərarın qəbul olunmasına səbəb isə change.org saytında keçirilən yazılı səsvermə olub. Həmin səsvermədə Madrid metropolitenində hörmətsiz oturuşa qarşı etiraz və bu cür oturanlara qarşı cəza öz əksini tapmışdır. Petisiyada həmçinin qeyd olunurdu ki, "bu cür hörmətsiz oturma qaydasına görə başqalarının yeri zəbt olunur".

Eyni petisi 2014-cü ilde Nyu-York və Sietl şəhərlərində də imzalanıb.

Yas yarımlıq qızını ilanın dişləməsinə razi oldu

Amerikanın Florida ştatında yaşayışan bir qadın yaşı yarımlıq qızını kiçik, zəhərsiz ilanın dişləməsinə razi olub. Lenta.ru saytının xəbərinə görə, qadın uşağın yemək masasının üstünə su ilanını qoyub və uşağının ona toxunmasını təmin edib. Videogörüntülərdən də görünür ki, ilana toxunmaq istəyən körpə dişləmə nəticəsində iki-üç dəfə əlini geri çəkir. Ana hərəkətini onuna izah edib ki, belə üsulla uşağının heyvanlardan qorxmasının qarşısını almağa çalışır. O, bu yolla övladını gələcəyə hazırlamaq istədiyini deyib.

Ananın adı açıqlanmış. Amma Amerikan mediasının yazdığını görə, anaya qarşı cinayət işi açılıb və uşağın qəddar davranışına görə lazımi

səviyyədə cəzalandırılacaq. Qadın özü məhkəmədə bildirib ki, bu üsul bütün uşaqların vəhşi heyvanlara toxunmasının qarşısını alır.

"Nəvəmi olan qızımın qarnına qoyun"

"Daily Mail" qəzetinin xəbərinə görə, Scarlett Holyoake adlı 18 yaşındaki gənc qız 6 aylıq hamile ikən dünyasını dəyişdiyi üçün anası qəribə bir tələb iрeli sürüb. Anası həkimlərdən tələb edib ki, qızının körpəsini yenidən onun qarnına qoyub tiksinlər. Dərin ven trombozundan ölen 18 yaşındakı qız xəstəxanaya getirildiyi zaman nəfəs almır, ürəyi döyünmürdü. Həkimlər Rocco adlı körpənin həyatını xilas etmək üçün Scarletti təcili şəkildə qeyşəriyyə əməliyyatı ediblər. Amma son nəticədə ne körpəni, ne də anasını xilas etmək mümkün olub. Qızın Gayle De-Lacey adlı anası isə deyib ki, qızı ilə nəvəsinin eyni məzarda basdırılmasını, üstəlik, uşağı yenidən anasının qarnına qoymağı tələb edir: "Ayrı bir cənəzə tələb edilməsi üçün Rocco hələ ki çox balacdır. İkisinin də sonsuza qədər bərabər qalmaları üçün Rocconun aid olduğu yerdə, anasının qarnında qalmasını istədim. Əminəm ki, qızım da belə olmasını istədi".

Ginekoloq Leila Hanna isə deyib ki, belə tələblə çox nadir hallarda qarşılaşsalar da, ilk dəfə başlarına gəlməyib.

Təsisçi: Rauf ARIFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYXAN

"Yeni Müsavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib,
"Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmışdır.
Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı Şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-cı mahallə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

QOÇ - Aile zəminində müəyyən xoşagelməzliliklər gözlənilsə də, bu, yalnız günün birinci yarısını ehətə edəcək. Nahardan sonra isə xoş təsadüflərlə rastlaşacaqsınız. Axşam qonaq getməyə çalışın.

BÜĞÜ - Bir qədər gərgin gündür. Özünüüzü istənilən təzyiq və təhlükələrdən qorumaşınız. Haqqınızın tapdanmasına yol verməyin. Yeri gəlse, bu istiqamətdə sərt mövqə də nümayiş etdirin.

ƏKİZLƏR - Risk etməkdən qorxmayın. Amma bilin ki, bu riski hansı məqsəd uğrunda edirsınız. Başınızı qoruyun. Ulduzların düzüümü şəxsi büdcənizdə müəyyən artımların olacağını bəyan edir.

XƏRÇƏNG - Məqsədlərinizi reallaşdırmaqdə təbəllik edirsiniz. Bu isə Göt qubbəsinin xoşuna gəlmir. Özünüzdə təpər tapın. Hər adama bel bağlamayın. Çünkü bu dövrədə heç nə boş-boşuna əmələ gəlmir.

ŞİR - Bu təqviminiz burcunuz üçün həftənin en düşərli günü kimi dəyərləndirmək olar. Ələlxusus da əməkdaşlıq zəminində uğurlu məqamlarla rastlaşacaqsınız. Sizə aid olmayan işlərə müdaxilə etməyin.

QIZ - Astroloji göstəricilər nə qədər yeni simalarla rastlaşsanız, bir o qədər nailiyət qazanacağınızı bəyan edir. Əger işlə bağlı məşğul deyilsinizsə, axşam mütləq qonaq gedin.

TƏRƏZİ - Maddi firavanlığa qovuşmaq üçün geniş imkanlarınız var. Boş oturmaq çalışmayın. Pul qoxusu gələn istənilən üvana və şəxsə müraciət edin. Qeybəcəl adamlardan uzaq olun.

ƏQRƏB - Təzadlı bir gün yaşayacağınız gözlənilir. Ulduzlar sizə qarşı bir neçə istiqamətdən təzyiqlər olacağını, buna baxma yaraq, perspektivli təkliflər alacağınızı bildirir.

OXATAN - Sevgi münasibətlərdə bir qədər anlaşılmazlıqlar mümkündür. Çalışın ki, bu amil mübahisə həddinə çatmasın. Səhvərinizi etiraf etməyi bacarın. Bunun size yalnız xeyri dəye bilər.

ÖGLAQ - Müntəzəm surətdə rastlaşıǵınız şəxslərlə davranışlarınıza fikir verin. Özünüzü mehbəban aparın. Qabiliyyətsiz adamlarla ünsiyyəti səngidin. Varlanmaq üçün imkan qazanacaqsınız.

SUTÖKƏN - İxtiyarınızda olan bu əşrəniz təqvimde daha çox sehhətinizə fikir verməlisiniz. Nahardan sonra isə işgüzar sövdələşmələrə başlamaq, yeni əlaqələr yaratmaq xeyrildir.

BALIQLAR - Şəxsi həyatınızda önemli dəyişikliklər etmək istəyirsinzsə, bu gündən maksimum bəhrələnin. Aldığınız təklifləri düşünmədən rədd etməyin. Axşam təzə xəbərlər gözlənilir.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Ac keçi sahibinin 1000 dolları yedi

Hindistanda ac keçi sahibi olan fermerin kərpic almaq üçün saxladığı bir dəstə pulu yeyib. Bu barədə "Hindustan Times" xəbər verib. Fermer Sarveş Kumar Pal hamama gibrir və qapının dəstəyindən cibində 66 min rupi (texminən 1025 dollar) olan şalvarını asıb. O, yuyunduğu vaxt həmin şalvari ac keçi təbib. Hamamdan çıxana qədər keçi 960 dollara qədəri tam yeyib, qalanını isə istifadəsiz vəziyyətə qoyub. 4 mayda isə məlum oldu ki, Kolumbiya sakini 90 ədəd yüz dollarlıq yeyib ki, onu vətəndaş nikahında olduğu və ayrılmış istədiyi həyat yoldaşı ilə paylaşmasın.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Redaktor:
Nazim SABIROĞLU

Lisenziya N: B 114
SAYI: 5.100